

Obilježja imeničkih odrednica hrvatskih govornika različite dobi

Ravlić, Jovana

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:097158>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-26**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku
Katedra za hrvatski standardni jezik

**OBILJEŽJA IMENIČKIH ODREDNICA HRVATSKIH GOVORNIKA
RAZLIČITE DOBI**

DIPLOMSKI RAD

Mentorica:
Prof. dr. sc. Zrinka Jelaska

Studentica:
Jovana Ravlić

Zagreb, rujan 2016.

Sadržaj

Sažetak.....	4
1. Uvod	5
1.1. Svrha i ustroj rada	6
1.2. Usvajanje jezika i jezični razvoj	6
1.2.1. Fonološki razvoj	7
1.2.2. Morfološki razvoj	8
1.2.3. Sintaktički razvoj.....	8
1.3. Semantički razvoj.....	9
1.3.1. Obilježja prvih značenja.....	9
1.3.2. Razvoj rječnika	10
1.3.3. Određivanje značenja riječi	11
1.3.4. Metajezična svijesti.....	11
2. Struktura odrednice.....	12
2.1. Povezanost vještine definiranja i metajezičnih sposobnosti.....	14
2.2. Vještine definiranja i vrste riječi.....	17
2.2.1. Obilježja imeničkih odrednica.....	17
2.2.2. Utjecaj čestotnosti na odrednice	18
2.3. Razvoj odrednica konkretnih imenica	19
2.4. Razvojne razine odrednica.....	22
2.4.1. Prva razina	23
2.4.2. Druga razina	23
2.4.3. Treća razina	23
2.4.4. Četvrta razina	24
2.4.5. Peta razina	25
3. Obilježja imeničkih odrednica hrvatskih govornika različite dobi	26
3.1. Građa	26
3.2. Ispitanici	26
3.3. Kvalitativna raščlamba građe.....	28
3.3.1. Prva razina.....	28
3.3.2. Druga razina	29
3.3.3. Treća razina	31

3.3.4. Četvrta razina	37
3.3.5. Peta razina	44
4. Zaključak.....	48
5. Literatura.....	50
6. Prilozi.....	52

Sažetak

Kada izvorni govornik određuje značenje neke riječi unutar jednoga jezičnoga sustava, to čini u skladu s jezičnim kompetencijama svojega materinskoga jezika. U ovom se radu pokušao opisati razvoj metajezične svijesti hrvatskih govornika u određivanju značenja riječi. U istraživanju su sudjelovali ispitanici od tri godine do dvadeset i pet godina. Prema njihovoj proizvodnji odrednica odabranih 26 imenica željelo se pokazati što sve govornici hrvatskoga jezika smatraju prikladnom odrednicom, koje ona sastavnice sadrži te kako se tijekom njihova jezičnoga razvoja mijenjaju njezin sadržaj i izraz. Kvalitativnom raščlambom građe pokazalo se kako postoji nekoliko razvojnih razina u stvaranju odrednica; da su niže razine odrednica svojstvene ispitanicima mlađe dobi (uz iznimke), odnosno da stariji ispitanici proizvode uglavnom odrednice viših razina. Sadržajno i izražajno točne te općeprihvaćene odrednice počinju se pojavljivati otprilike s jedanaest godina te u tom razdoblju odgovori počinju sličiti odgovorima drugih ispitanika. Razlog je tomu jamačno i sazrijevanje osobe, što podrazumijeva i razvijanje njezinih metajezičnih vještina, ali i utjecaj obrazovanja.

Ključne riječi: jezični razvoj, metajezična vještina, odrednica, definiranje, aristotelovska struktura.

1. Uvod

Jezik je općeljudski apstraktan sustav glasovnih znakova koji služi za sporazumijevanje i izražavanje. Taj se sustav ostvaruje različitim jezičnim djelatnostima. One se dijele na jednostavne: primanje (slušanje, čitanje) i proizvodnja (govorenje, pisanje), te složene: međudjelovanje (razgovaranje, dopisivanje) i posredovanje (usmeno i pismeno prevođenje). Svaka se od tih jezičnih djelatnosti temelji na jezičnom znanju u ljudskom umu.

Zanimanje za pitanje porijekla ljudskoga govora i za njegov razvoj vrlo je staro. U povijesti znanosti postojali su slučajevi podizanja male djece u potpunoj izolaciji ne bi li se ustanovilo kojim će jezikom dijete spontano progovoriti. Očekivalo se da će progovoriti zajedničkim *prajezikom*. Dakako da djeca odgajana u izolaciji nisu progovorila prajezikom, ali ni ikojim drugim jezikom. Razlog je tomu što govor (sustav simbola) stječemo procesom učenja, a u izolaciji prilika za učenje nije bilo (Stančić i Ljubešić 1994: 121).

Jezik se poglavito prima slušanjem ili razumijevanjem govora. Stoga je slušanje prvotna jezična djelatnost te prethodi početku govora, a začetak joj se nalazi u prijerodno doba. Govorenje je osnovna proizvodna jezična djelatnost te se odvija od najranije dobi. Usvajanjem govora dijete usvaja simbolički sustav koji njegova okolina upotrebljava u međusobnom sporazumijevanju (Stančić i Ljubešić 1994: 191). Razumijevanje govora prethodi govorenju, pa tako dijete koje usvaja materinski jezik (slično kao i odrasla osoba koja uči strani jezik) u načelu mora razumjeti riječ ili gramatičku strukturu prije nego što ju upotrijebi (Jelaska 2005: 11). Treba napomenuti da razumijevanje govora nužno ne prethodi uvijek govorenju, ni tijekom jezičnog razvoja, ni u odrasloj dobi tijekom učenja novih jezika. Obje se te sposobnosti mogu istovremeno razvijati, a govorenje katkad može prethoditi razumijevanju. Djeca tako katkada rabe izraze čije značenje još ne razumiju, ili ih razumiju drugačije s gledišta odrasle osobe (Jelaska 2005 :12). Postoje opća svojstva zajednička svoj djeci na svijetu te ona, bez obzira na to kojemu su jeziku izložena, ovladaju osnovama materinskoga jezika već u dobi od tri godine.

Čitanje je kronološki drugotna jezična djelatnost te se, za razliku od slušanja, ne događa spontano niti njime svi ovladaju. Jednako je tako pisanje drugotna jezična proizvodna djelatnost, ona se mora poučavati te njome vladaju svi ljudi. Da bi se uspjela služiti pismom,

posebno kod jezika koji se služe abecedama, djeca trebaju razvijati metajeziku svijest, posebno fonološku, a usvajanje čitanja i pisanja djeluje i na ostale jezične djelatnosti, posebno na znanje riječi. Jasno, metajeziku se svijest izravno potiče samim obrazovanjem, posebno na nastavi materinskoga jezika.

1.1. Svrha i ustroj rada

Jezikoslovci su u novije vrijeme provodili različita istraživanja metajeziku svijesti njihovih izvornih govornika o značenju riječi (npr. Benelli i sur. 2005). Međutim, za hrvatski jezik zasad nema objavljena rada koji bi prikazao kako se razvijaju odrednice hrvatskih govornika različite dobi, poznato je samo izlaganje na međunarodnom skupu s tom temom (Jelaska, Novak-Milić 2009). Stoga će se ovim radom pokušati opisati razvoj metajeziku svijesti hrvatskih govornika u određivanju značenja riječi. Raščlanjivat će se prikupljena građa u kojoj su hrvatski ispitanici u dobnom rasponu od 3 do 25 godina određivali značenje odabranih riječi. Prema njihovoj proizvodnji odrednica odabranih 26 imenica proučit će se što sve govornici hrvatskoga jezika smatraju prikladnom odrednicom, koje ona sastavnice sadrži, kako se mijenja njezin sadržaj i izraz u različitoj dobi.

U nastavku uvodnoga dijela rada najprije će se kratko prikazati jezični razvoj, posebno semantički, te razvoj metajeziku svijesti. Potom će se prikazati dosadašnje spoznaje o strukturi odrednica, povezanosti vještine definiranja i metajeziku sposobnosti, utjecaju vrste riječi i čestotnosti na vještinu definiranja te razvoj odrednica konkretnih imenica. Zatim će se na konkretnim primjerima iz prikupljene građe pokazati kako se razvijaju imeničke odrednice hrvatskih govornika različite dobi.

1.2. Usvajanje jezika i jezični razvoj

Usvajanje jezika složen je postupak koji zahtijeva razvojne preduvjete (spoznajne, osjetilne, motoričke), dobre unutarnje uvjete (radno pamćenje, umni rječnik, slušna obrada) te dobre vanjske uvjete (društvena i kulturološka prihvatljivost, podrška okoline), a svi su podjednako važni (Jelaska 2005: 65). Upravo usklađivanje svih tih uvjeta omogućuje djetetu da ne bude ovisno o kontekstu te da se služi jezikom kao apstraktnim sustavom znakova.

Jezični razvoj djece povezan je s njegovim tjelesnim, spoznajnim, osjećajnim, društvenim i komunikacijskim razvojem. Da bi dijete uopće moglo govoriti, potrebno je najprije da želi, može i zna komunicirati, da opaža glasove (ili pokrete znakovanja kod gluhoonijeme ili gluhe djece) i razumije značenje koje njima iskazuje, da može samo proizvesti glasovne sklopove čije značenje drugi razumiju i da zna razgovorna pravila (Jelaska 2005: 64). Kako bi se govor ostvario, potreban je tjelesni razvoj određenih živčanih i mišićnih struktura te motorička kontrola njihovih funkcija. Tjelesni je razvoj povezan s tjelesnim rastom i motoričkim vještinama, dok je spoznajni razvoj, zapravo, intelektualni rast koji uključuje i načine na koje dijete organizira, sprema i pronalazi podatke za rješavanje problema i poopćavanja. Osjećajni i društveni razvoj djece odnosi se na njihovo opažanje sebe samih, ali i ostalih ljudi oko sebe te na učenje društvenih ponašanja i normi.

1.2.1. Fonološki razvoj

Djeca se sa zvukovima susreću dok su još u majčinoj utrobi. Ona već tada moraju razlikovati jezične zvukove od nejezičnih kako bi usvojila fonološki sustav materinskoga jezika. A. Garton i C. Pratt (1989) navode da se fonološki razvoj odnosi na razvoj razumijevanja da različiti glasovni oblici u jeziku nose različita značenja pa je razvoj fonemskoga sustava nužni prethodnik jezičnomu razvoju, ali i dio njega (prema Stančić i Ljubešić 1994: 202). Razvoj glasova u djeteta odvija se u dvjema fazama – prva je spontano dječje glasanje, uglavnom kao izraz osjećaja ugone i neugode bez kortikalne kontrole; druga faza obuhvaća stupnjevito učenje glasova govora jezične okoline u kojoj dijete živi i povezana je s jezičnim razvojem (Stančić i Ljubešić 1994: 202).

H. K. Yopp i R. H. Yopp (2000) fonološku svjesnost smještaju unutar širega područja koje nazivaju metalingvističkom svjesnošću, a koja se odnosi na sposobnost razmišljanja o jeziku (prema Erić 2014: 7). Fonološka je svjesnost usmjeravanje pozornosti na jezik neovisno o njegovu sadržaju. To je svijest o glasovnoj strukturi jezika i podrazumijeva osjetljivost na glasovne jedinice bilo koje veličine. Ona obuhvaća vještine rečenične raščlambe, prepoznavanja rime, sposobnost brojanja slogova i glasova, glasovnu analizu i glasovnu sintezu, raspoznavanja početnoga (inicijalnoga), završnoga (finalnoga) i srednjega (medijalnoga) glasa u riječi. Između treće i četvrte godine kod djeteta se pojavljuje svijest o glasovnoj podudarnosti riječi. Ono počinje prepoznavati riječi u rimi i samo je za pojedine riječi proizvodi. Između četvrte i pete godine dijete počinje shvaćati da su riječi zasebne

jedinice unutar govora te se postupno pojavljuje i svijest o glasovnoj strukturi riječi (Čudina-Obradović 1996, prema Erić 2014: 6). Fonološka svjesnost doživljava nagli porast između pete i šeste godine kada dijete počinje rastavljati riječi na glasove te ih sastavlja u smislene cjeline – riječi. U tom se razdoblju stvara i veza između glasa i slova. Oko sedme godine stvaraju se nove riječi dodavanjem, oduzimanjem ili premještanjem glasova u riječima te djeca urednoga govorno-jezičnog razvoja pri rješavanju zadatka fonološke svjesnosti ostvaruju rezultat i od 90% točnosti.

1.2.2. Morfološki razvoj

Lingvistička faza, samim time i morfološki razvoj, kod sve djece započinje jednom riječju (prosječno oko druge godine), potom slijedi relativno kratka faza s kombinacijama po dvije riječi. Prvi je govor uvijek *telegrafski* – djeca izostavljaju elemente koji označavaju gramatičke kategorije i odnose (članove, prijedloge, kopule...). Oko treće godine života pojavljuju se gotovo sve vrste gramatičkih oblika te se usvajaju osnove materinskog jezika, ali dolazi i do preopćavanja pojedinih pravila, tj. pretjeranih uopćavanja ili preširoke primjene pojedinih pravila. Ona se pojavljuju zbog djetetove želje da poveća svoje jezične mogućnosti. Tako, primjerice, djeca preopćavaju glagolske osnove u imperativu (1) prema G. Hržica (2012: 203).

- (1) Ajd ti plesaj [: pleši].
Daj napisaj [: napiši] jugić.

Nakon toga dolazi do ovladavanja iznimkama od općih pravila, što je ujedno i posljednji stupanj morfološkoga razvoja.

1.2.3. Sintaktički razvoj

Prve riječi, odnosno jednočlane izraze djeca obično izgovaraju između godine i godine i pol dana. Jednočlani iskazi nemaju sintaktičku ulogu te su uklopljeni u senzomotoričke sheme djetetova mišljenja. Njihovo značenje sadrži cjelokupnu djetetovu komunikacijsku namjeru, a tumačenje je moguće na temelju prozodijskih svojstava djetetova govora i situacijskoga konteksta (Stančić i Ljubešić 1994: 247). Nekoliko mjeseci nakon toga djeca proizvode dvočlane iskaze kojima obično izriču neka univerzalna značenja, odnosno različite odnose, primjerice vršitelj i mjesto radnje, vršitelj i radnja, radnja i tema i sl. (Jelaska 2005: 76). Treća

je faza sintaktičkoga razvoja već spomenuti telegrafski govor. U ovoj fazi djeca počinju upotrebljavati rečenice koje sadrže više od dviju riječi, njih grade tako da sličje gramatici odraslih. Međutim, često znaju ispustiti gramatičke riječi (prijedloge, pomoćne glagole) ili nastavke. Već poslije nekoliko mjeseci, najčešće početkom treće godine, sintaktički se razvoj ubrzava, pa rečenice postaju duže te se mijenja njihov unutrašnji ustroj.

1.3. Semantički razvoj

Semantički razvoj podrazumijeva složen proces pridruživanja jezičnoga sadržaja jezičnom izrazu. Osnovno je pitanje kakva značenja dijete vezuje uz pojedine glasovne sljedove te kako ta značenja postupno postaju slična značenjima iz govora odraslih. Usvajanje značenja znatnim se dijelom poklapa s usvajanjem pojmova, odnosno s procesom mišljenja u djeteta i njegovim iskustvom (Stančić i Ljubešić 1994: 259). Stoga se odrasli i djeca razumiju jer se značenje određene riječi i kod jednih i kod drugih *siječe* na određenom konkretnom predmetu zahvaljujući zajedničkomu iskustvu.

1.3.1. Obilježja prvih značenja

Dijete sluša i usvaja riječi u složenoj situaciji te je teško predvidjeti za koja će opažajna obilježja situacije vezati značenje usvojenoga glasovnoga sklopa. Tako dolazi do pojava koje se nazivaju pretjeranim proširivanjem ili pretjeranim sužavanjem značenja riječi. Iako naizgled suprotne, to su dva vida iste pojave na početku lingvističke faze, a obilježavaju djetetov semantički razvoj. Kao što je spomenuto, dijete ne vezuje uvijek riječ za ista obilježja situacije kao i odrasli. Dijete riječ povezuje s onim što je njemu opažajno upadljivo, zanimljivo ili na bilo koji način značajno. Stoga će katkada istu riječ proširiti u uporabi na predmete koje ona po svojem značenju ne označava jer oni posjeduju obilježje koje je djetetu važno, primjerice (2) prema Z. Jelaska (2005: 18).

(2) *meda* [medo] veliki vučjak

Drugi će put dijete suziti značenje neke riječi i njome se služiti primjerice samo za označavanje predmeta u jednom položaju jer riječ za njega nema značenje određene kategorije predmeta, već predmeta u određenom situacijskom kontekstu. Primjer naveden u

(3) prema V. Stančić i M. Ljubešić (1994: 260) označava avion u zraku, ali ne i igračku avion ili avion na pisti.

(3) *ion* [avion]

Treba spomenuti i pseudosinonime – riječi koje u jeziku odraslih nisu sinonimi, ali se dijete njima služi kao sinonimima, što se može vidjeti u primjerima (4) i (5) prema V. Stančić i M. Ljubešić (1994: 261).

(4) *velik – odrastao*

(5) *brat – dječak*

Smatra se da dijete počne sužavati značenja prvih riječi zahvaljujući usvajanju novih riječi koje potom preuzimaju dijelove semantičkoga polja prvih riječi. Tako dolazi i do oslobađanja od pseudosinonima.

1.3.2. Razvoj rječnika

Djeca otprilike do osamnaest ili dvadeset mjeseci prosječno imaju pedesetak riječi, i to su najčešće riječi kojima se imenuju ljudi, hrana i piće, životinje, odjeća i obuća, igračke, vozila, kućni predmeti (Jelaska 2005: 76). Kada nastupi rječnički brzac (nagli razvoj u imenovanju koji se događa između petnaestoga i dvadeset drugoga mjeseca), djeca usvajaju između deset i dvanaest riječi na dan. Do kraja treće godine života dijete urednoga jezičnoga razvoja služi se svim vrstama riječi čije se usvajanje pojavljuje uglavnom ovim redoslijedom: uzvici i imenice (istovremeno do godinu i pol dana); prilozi i pridjevi (istovremeno poslije godinu i pol dana); glagoli (krajem druge godine); zamjenice (krajem ili poslije druge godine); čestice, veznici, prijedlozi i brojevi (u trećoj godini). Iako su brojevi u dječjem rječniku zastupljeni u trećoj godini života, ono sve do pete godine ne razumije njihovo značenje te ih samo ponavlja za drugima.

Za engleski je jezik izračunato da djeca do šeste godine u svojem rječniku imaju između šest i osam tisuća riječi, a ako se tome dodaju i različnice iste riječi te izvedenice i složenice, broj riječi raste i do 13 000. Nakon dvije godine djetetov se rječnik sastoji od 17 600 osnovnih riječi, odnosno 28 300 riječi ako se uključe i izvedenice (Jelaska 2005: 77). Valja naglasiti da

je leksik jezična razina koja se nikada ne prestaje razvijati, on se usvaja tijekom cijelog života, bilo izravno (učenjem novih pojmova u nastavi i sl.) ili spontanom usvajanjem.

1.3.3. *Određivanje značenja riječi*

Kada izvorni govornik određuje značenje neke riječi unutar jednoga jezičnoga sustava, to čini u skladu s jezičnim kompetencijama svojega materinskoga jezika. On se oslanja na znanje vlastita jezika u definiranju značenja riječi. Pri određivanju značenja riječi govornik se oslanja na znanje o stvarima koje postoje u izvanjezičnom svijetu uspostavljajući vezu između riječi i denotata. Budući da veza između riječi i denotata nije izravna, govornik između riječi i denotata uspostavlja designat odnosno *pojam o određenoj 'stvari'*, o denotatu, kako ga shvaćaju govornici nekoga jezika (Zgusta 1991: 33, prema Bakota 2010: 207). Značenje se, među ostalim, usvaja i izravnim pitanjima o riječima. Kada se prvi put susretne s nepoznatom riječi, djeca (ali i odrasli) znaju postaviti pitanje što ta riječ znači. Ovisno o dobi i razini jezičnoga razvoja toga djeteta, nudi im se odrednica koja sadrži osnovne obavijesti potrebne za razumijevanje. Slično je tomu i objašnjavanje nepoznatih riječi u nastavi, koje mogu biti jednom od prepreka razumijevanju i doživljavanju teksta. Stoga tumačenje umjetničkoga djela na satu književnosti (ali i pri svakom drugom susretu s tekstem) nužno podrazumijeva i učiteljevo tumačenje nepoznatih i manje poznatih riječi. Tumačenje značenja riječi uključuje navođenje osnovnoga, temeljnoga značenja riječi i sva ili barem još neka značenja koja riječ može imati. Pritom se značenje riječi otkriva u kontekstu kojem pripada (Bakota 2010: 211).

1.3.4. *Metajezična svijesti*

Metajezična se svijest može odrediti kao sposobnost osobe da razmišlja o jeziku, da se služi njegovim strukturnim karakteristikama, da samomu jeziku pristupa kao predmetu mišljenja, što je u suprotnosti s korištenjem jezičnim sustavom za proizvodnju i razumijevanje iskaza. Najčešće se govori o četirima tipovima metajezičnih sposobnosti (Tunmer, Pratt i Herriman, 1984), odnosno vidovima metajezične svijesti. Prva je *fonološka* svijest: svijest o glasovnoj strukturi riječi koja se ogleda u sposobnosti da se analiziraju riječi i podijele na njihove sastavne elemente (slogove i glasove), kao i da ih sintetiziraju iz njih. Druga je *leksička* svijest, tj. svijest o riječima: oblikovan pojam riječi, koji se ostvaruje u sposobnosti određivanja termina *riječ*, razumijevanja arbitrarnosti veze između riječi i predmeta koji označava te razlikovanja semantičkih i fonoloških sastavnica riječi. Treća je *sintaktička* svijest koja predstavlja sposobnost procjene gramatičke prikladnosti iskaza. Četvrta je

pragmatička svijest – svijest o primjerenosti poslano poruke, procjena razumljivosti i dosljednosti informacija, prilagođavanje strukture iskaza s obzirom na osobine sugovornika i sl. (Vasiljević Stokić 2012: 23).

2. Struktura odrednice

Sve odrednice imaju i izražajnu i sadržajnu sastavnicu, ali metajezične odrednice moraju povezivati točne sadržaje koji nose obavijesti i prikladne (kanonske) strukture. Povezivanje tih dviju stavki nije sasvim jednostavan proces, no on se razvija i na njega jako utječe formalno obrazovanje. Stoga se smatra da je razina na kojoj učenici proizvode odrednice usko povezana s općenitim uspjehom u školi, posebno s pismenošću. Kao prvo, učenici postupno uče i usvajaju točne izraze od prikladnih uzora – iz govora svojih učitelja i udžbenika. Nadalje, razvijanje čitanja i pisanja vodi do promišljanja o jeziku, ali i o stvaranju formalnih i iscrpnih odrednica. Upravo tijekom razvijanja vještina pisanja i čitanja djecu se potiče na služenje metajezikom, tj. od njih se traži da definiraju pojmove (riječi) koje čitaju i pišu.

Različite odrednice mogu biti podjednako ili različito složene. Neke zahtijevaju visoku razinu metajezičnih sposobnosti. Odrednice kojima se samo opisuje određeni pojam i koje ne zahtijevaju analitičke procese naglašavaju referencijalnu funkciju jezika. S druge strane, izbor i slaganje podataka u aristotelovskom tipu odrednice zahtijeva složen sustavni pristup jeziku i odrednicama te se temelje na autoreferencijalnoj funkciji. Aristotelovska je struktura odrednice navedena u (6), u kojem *X* označava dani pojam, *Y* nadređenu kategoriju, a *Z* svojstva koje dodatno označavaju pojam kako bi ga se moglo prepoznati.

- (6) eng. *An X is a Y that Z*
hrv. *X je Y koji Z*

Ta dva pristupa dovode do dviju vrsta odrednica: opisne (eng. *descriptive*) i normativne (eng. *normative/metalinguistic*). Opisne odrednice upućuju na izvanjezični svijet, primjer iz literature naveden je u (7) prema B. Benelli i sur. (2005: 80). Normativne odrednice rabe druge riječi istoga jezika kako bi opisale, to jest definirale neki pojam, engleski primjer iz literature naveden je u (8) prema B. Benelli i sur. (2005: 81).

- (7) eng. *oranges grow on trees*
hrv. *naranče rastu na stablima*

- (8) eng. *a clown is somebody who makes you laugh in a circus*

hrv. *klaun je netko tko te nasmijava u cirkusu*

Opisne odrednice u komunikaciji mogu biti vrlo korisne i učinkovite, no one su pragmatične i ograničene kontekstom. S druge pak strane normativne su odrednice informativne i dekontekstualizirane.

Mlađa se djeca uglavnom služe samo opisnim odrednicama, a novim strukturama određivanja značenja riječi počinju se služiti nakon određene razvojne dobi. Iako postoji suglasnost da vještina definiranja uključuje i metajezičnu sastavnicu, mnogi se autori prema tome odnose kao prema pretpostavci te ne traže empirijske dokaze. Vrlo je mali broj istraživanja koja su empirijski pokušala dokazati tu povezanost. Na primjer, B. Benelli (1988) pronašla je jaku vezu između vještine definiranja (sposobnosti da se služi nadređenim pojmovima) i jezika kao konvencionalnoga sredstva za prijenos podataka o svijetu. Kada djeca shvate da su nazivi samo proizvoljni ili arbitrarni znakovi koji upućuju na neki pojam, onda mogu početi primjenjivati i ostale znakove koji označuju isti predmet (sinonimi). Istraživanja su pokazala da djeca do pete ili šeste godine na pitanje što određena riječ znači najčešće odgovaraju služeći se strukturom kao u (9), prema B. Benelli i sur. (2005: 72). Za stariju se djecu, onu od sedam godina pa nadalje, pokazalo da proizvode odrednice rabeći strukturu nazvanu *isa* (hrv. otprilike *je jedan* ili *jest* jer hrvatski nema člana), kao u (10) prema B. Benelli i sur. (2005: 72). Pokazalo se da struktura odrednice ovisi i o vrsti riječi kojoj određeni pojam pripada, no najčešća je i najprihvatljivija aristotelovska, kao u (6). Razlika između tih dvaju opisa, odnosno prijelaz s jednostavnih opisa na gotovo kanonske odrednice, rezultat je različitoga kognitivno-jezičnoga pristupa, tj. razvoja metajezika.

(9) eng. *has (a dog has four legs)*

hrv. *ima (pas ima četiri noge)*

(10) eng. *a sofa is a long and comfortable piece of furniture*

hrv. *sofa je dugačak i udoban komad namještaja*

2.1. Povezanost vještine definiranja i metajezičnih sposobnosti

Beatrice Benelli i sur. (2005) istraživali su vezu između vještine definiranja i metajezičnih sposobnosti. Postavljen je zadatak u kojem su ispitanici morali objasniti značenje pojedinih riječi s popisa te se njime mjerila vještina definiranja. Drugi je zadatak provjeravao metajezičnu sposobnost, a sastojao se od nekoliko stavki oblikovanih tako da procjenjuju ključne metajezične vidove.

Prvi je cilj bio analizirati razvoj odrednica s obzirom na dob ispitanika te je očekivano da će se njihov uspjeh poboljšati kako se dob bude povećavala. Očekivala se i razlika u definiranju s obzirom na različite vrste ili tipove riječi (imenice, glagole i pridjeve ili riječi koje označavaju konkretne ili pak apstraktne pojmove).

Drugi je cilj istraživanja bio ispitati razlike u uspješnosti rješavanja metajezičnoga zadatka, također s obzirom na dob ispitanika te su, kao i u prethodnom zadatku, očekivani bolji rezultati kod odraslih i starije djece nego kod mlađe djece.

Treći je cilj bio istražiti utjecaj školovanja na spomenute sposobnosti i njihovu povezanost jer obrazovanje, kao što je spomenuto, posebno razvoj pismenosti, utječe i na vještine definiranja i na metajezičnu svijest. No, teško je uočiti same učinke formalnoga obrazovanja zbog same dobi učenika jer te dvije dimenzije isprepliću. Kako bi se i taj vid ipak istražio, ispitanice su dvije skupine odraslih ispitanika različita formalnoga obrazovanja. Očekivano je da će skupina ispitanika s višom razinom obrazovanja postići bolje rezultate.

Opći je cilj navedenoga istraživanja bio ispitati moguće veze između vještine definiranja i metajezične kompetencije, ali analiziranih zasebno. Pretpostavljalo se da sposobnost definiranja riječi ovisi o razini metajezične kompetencije, tj. da će djeca s višom razinom metajezične svijesti pokazati bolje rezultate i proizvoditi prikladnije odrednice (aristotelovske). Ista je pretpostavka vrijedila i za odrasle ispitanike s višom razinom obrazovanja.

Ispitanici – U istraživanju B. Benelli i sur. (2005) sudjelovalo je 360 ispitanika: 280 talijanske djece (134 muških i 146 ženskih) te 80 odraslih (srednja dob 27,6; raspon 24,4 –

31,4). Djeca su podijeljena u sedam skupina po 40 ispitanika s obzirom na njihovu dob kao u (11).

(11)

1) predškolska dob	(srednja dob 5,8;	raspon 5,3 – 6,2)
2) osnovna škola – prva razina	(srednja dob 6,9;	raspon 6,4 – 7,3)
3) osnovna škola – druga razina	(srednja dob 7,7;	raspon 7,0 – 8,2)
4) osnovna škola – treća razina	(srednja dob 8,8;	raspon 8,3 – 9,6)
5) osnovna škola – četvrta razina	(srednja dob 9,8;	raspon 9,2 – 10,2)
6) osnovna škola – peta razina	(srednja dob 10,9;	raspon 10,3 – 11,2)
7) osnovna škola – šesta razina	(srednja dob 11,9;	raspon 11,3 – 12,8)

Odrasli su prema obrazovanju također podijeljeni u dvije skupine, u svakoj je bilo 40 ispitanika: 1) niža razina obrazovanja (eng. *LE – low educational level*) i 2) viša razina obrazovanja (eng. *HE – high educational level*). Svi su ispitanici govornici talijanskoga jezika, srednjega socioekonomskoga statusa te podrijetlom europski bijelci.

Metodologija – Istraživanje B. Benelli i sur. (2005) činila su dva zadatka. U zadatku s odrednicama ispitanicima su dane 24 riječi različite vrste (imenice, glagoli i pridjevi) i različita stupnja apstrakcije, nijedna nije bila složenica. Bilo im je rečeno da se ispitivanje provodi kako bi saznali više o tome što sve znaju o riječima te da za svaku riječ odgovore na pitanje *Što (poticajna riječ) znači?*¹.

Odrednice su snimane, transkribirane te poredane na ljestvici od pet razina – *The Formal Definitional Scale* (Benelli i sur. 2005: 78). Glavna je pretpostavka bila da samo dobro oblikovan jezični izraz može izraziti značenjski sadržaj na ispravan način. Stoga sintaktički bolje oblikovana odrednica zauzima više mjesto na ljestvici.

Zadatak koji je provjeravao metajezične vještine služio je za procjenu znanja ispitanika o jeziku i njegovim svojstvima. Sastojao se od 28 pojmova koji se mogu podijeliti u šest područja: sposobnosti kao što su razumijevanje razlike između fonološkoga i semantičkoga

¹ eng. *What does (stimulus word) mean?*

vida riječi, arbitrarnosti jezičnoga znaka, jezične konvencije, kulturno podrijetlo jezika, njegove komunikacijske uloge i tako dalje. Tih šest metajezičnih područja navedeno je u (12).

(12) **Leksička svijest** – o podrijetlu i svojstvima riječi (primjerice, *Je li 'lopta' riječ? Zašto? Odakle dolazi taj naziv?*)

Fonološko-semantička svijest – svijest djece o fonološkim svojstvima riječi i njihova sposobnost da razlikuju glas i značenje.

Pojam definicije (*Znaš li što je odrednica? Što znači definirati riječ?*).

Odnosi među riječima – tri odnosa među riječima: sinonimija (primjerice, *Može li se 'mačka' nazvati 'mače'?*), izmjenjivost imena (primjerice, *Može li se 'mačka' nazvati 'konj'?*), superordiniranost (*Može li se 'mačka' nazvati 'životinja'?*)

Svijest o pismenosti – procesi, sposobnosti i funkcije uključene u čitanje i pisanje (*Kada pišeš nešto, primjerice, sastav ili nekakvu rečenicu, što je najvažnija stvar koju trebaš napraviti?*)

Svijest o sintaksi – sintaktički pogrešne rečenice, rečenice s netočnim sadržajem, rečenice s metaforama, ekvivalencija aktivne/pasivne rečenice.

Rezultati – Istraživanje je potvrdilo pretpostavku o pozitivnom utjecaju dobi i razine obrazovanja na proizvedene odrednice. U svih pet razina spomenute ljestvice pokazalo se da s porastom dobi raste i broj sadržajno i izrazno ispravnih odrednica, odnosno smanjuje se broj jednostavnih odrednica. Isto je utvrđeno i za utjecaj razine obrazovanja – ispitanici više razine obrazovanja imali su veći broj odrednica viših razina ljestvice od ispitanika niže razine obrazovanja, odnosno ispitanici niže skupine imali su veći broj odrednica nižih razina negoli ispitanici više skupine.

Pokazalo se i da vrsta riječi utječe na uspjeh pri definiranju, mnogo uspješniji rezultati ostvareni su pri određivanju pridjeva i imenica negoli glagola. Konkretno je riječi bilo lakše definirati, stoga su i njihove odrednice bile bolje od odrednica apstraktnih riječi. B. Benelli i sur. ovim dvjema stavkama dodali su još i dob te na taj način pokazali da mlađa djeca

najlakše određuju konkretne imenice i pridjeve, a da najviše problema imaju pri definiranju apstraktnih glagola. S druge strane, kod starije djece nisu uočene nikakve razlike u odrednicama konkretnih i apstraktnih glagola i pridjeva.

U odnosu na utjecaj obrazovanja te vrsta riječi, rezultati su pokazali da je lakše bilo definirati glagole negoli pridjeve i imenice, a potvrdilo se očekivanje da su konkretne riječi lakše za definiranje od apstraktnih.

Drugi je zadatak provjeravao metajezične vještine i njime se htjelo procijeniti znanje ispitanika o jeziku i njegovim svojstvima. Potvrdilo se da se metajezične sposobnosti razvijaju i poboljšavaju s godinama, a dob pozitivno utječe na svih šest spomenutih metajezičnih područja.

U odnosu na utjecaj obrazovanja rezultati su također očekivani: bolje su rezultate ostvarili ispitanici skupine više razine obrazovanja od onih iz skupine niže razine obrazovanja.

2.2. Vještine definiranja i vrste riječi

Sally A. Marineille sa Sveučilišta u Ohiju provela je nekoliko istraživanja o odrednicama različitih vrsta riječi (imenice, glagoli, pridjevi). S obzirom na to da će u ovom radu biti istražene odrednice imenica, ukratko će se iznijeti njezini zaključci o toj vrsti riječi.

2.2.1. Obilježja imeničkih odrednica

Istraživanja su pokazala da se od ranoga djetinjstva, preko adolescentnoga razdoblja pa do odrasle dobi imeničke odrednice razvijaju od funkcionalnih i konkretnih do više apstraktnih i konceptualnih. Drugim riječima, mlađa djeca riječi definiraju na osoban način dok odrasli proizvode apstraktne i društveno prihvaćene odrednice. Vještina definiranja ne razvija se jako brzo, ali se napredak ostvaruje i na strukturnom i na sadržajnom planu. Za imeničke je odrednice važna uporaba nadređenih kategoričkih pojmova. Djeca s godinama počnu uključivati nadređene pojmove u svoje odrednice, kao u (13), prema S. A. Marineille i C. J. Johnson (2003: 1062). Kada se takvim odrednicama dodaju i neka svojstvena obilježja, one

postaju formalnim, rječničkim ili aristotelovskom² strukturom odrednica, što je navedeno u (14) prema istomu izvoru. Mogućnost da se riječ točno definira važna je jezična vještina koja se povezuje s jezičnim razvojem općenito, ali i s pismenošću, obrazovnim postignućima te intelektualnim razvojem.

(13) eng. *an apple is a fruit*
hrv. *jabuka je voće*

(14) eng. *X is a type of Y that is Z*
hrv. *X je vrsta Y koja Z*

2.2.2. Utjecaj čestotnosti na odrednice

S. A. Marinellie posebno je zanimao utjecaj čestotnosti na odrednice pojedinih vrsta riječi. Dokazala je da za poznate, odnosno česte imenice nema znatnih razlika u definiranju s obzirom na dob ispitanika. No, kada su u pitanju manje česte riječi, uočljiv je značajan razvoj s obzirom na dob.

Kao što je i bilo predviđeno, u odrednicama visokočestotnih imenica navodila su se neka konkretna obilježja, kao i nadređeni pojmovi. S druge strane, pri definiranju manje čestih riječi ispitanici su upotrebljavali općenite pojmove kao u (15) prema S. A. Marinellie i Y. Chan (2003: 1013). Usporede li se odgovori mlađih ispitanika (četvrti razred) s odgovorima starijih ispitanika (studenti), vidljivo je znatno povećanje uporabe nadređenih pojmova, kao u (16) prema istom izvoru.

(15) eng. *sword – an object*
hrv. *mač – predmet*

(16) eng. *car – a vehicle that you drive*
hrv. *automobil – vozilo koje voziš*

Ipak, očekivalo se da će definiranje visokočestotnih imenica biti lakše te da će se češće navoditi konkretni nadređeni pojmovi. S. A. Marinellie smatra mogućim da su ispitanici

² Spominje B. Benelli u prethodno prikazanom istraživanju.

procijenili kako su određene imenice svima dobro poznate te da nije potrebno navoditi i nadređene pojmove.

2.3. Razvoj odrednica konkretnih imenica

Razvojem odrednica konkretnih imenica bavila se Flora Tong Pui Yin (1995). Ona, kao i druge dvije spomenute znanstvenice, napominje da su istraživanja ovakve tematike pokazala da se odrednice poboljšavaju s godinama. Zanimao ju je i sadržajni i izrazni razvoj odrednica konkretnih imenica s obzirom na dob ispitanika.

Kada djeca vrtićke dobi definiraju imenice, obično proizvode funkcionalne odgovore (eng. *functional responses*), kao u primjeru (17) prema F. Tong Pui Yin (1995: 2). U tom se razdoblju počinju javljati i opisni odgovori (eng. *descriptive responses*), primjer naveden u (18) prema F. Tong Pui Yin (1995: 3) te prošireni (eng. *extension responses*), kao u (19) prema istom izvoru.

(17) eng. *Apples are to eat.*
hrv. *Jabuke su za jesti.*

(18) eng. *An apple is round.*
hrv. *Jabuka je okrugla.*

(19) eng. *Felix is a cat.*
hrv. *Felix je mačka.*

Kako djeca odrastaju, počinju koristiti izraze kao u primjerima (20) i (21) prema F. Tong Pui Yin (1995: 3) umjesto nadređenih kategoričkih pojmova. Primjer takve odrednice naveden je u (22) prema istom izvoru.

(20) eng. *a thing that*
hrv. *stvar koja*

(21) eng. *something*

hrv. *nešto*

(22) eng. *Apples are something edible.*

hrv. *Jabuke su nešto jestivo.*

Poslije ti nadređeni pojmovi postaju konkretniji u dječjim odrednicama, kao u primjeru (23) prema F. Tong Pui Yin (1995: 3), a istovremeno se smanjuje uporaba opisnih i proširenih odgovora. Odrasli i dalje definiraju imenice dajući funkcionalne i opisne te odgovore koje uključuju nadređene pojmove, a uporaba proširenih odgovora vrlo je rijetka.

(23) eng. *An apple is a kind of fruit.*

hrv. *Jabuka je vrsta voća.*

Izraz odrednica F. Tong Pui Yin opisuje pomoću Litowitzeve ljestvice (1977) koja je podijeljena u pet razina kao u nastavku. Prve su tri navedene prema F. Tong Pui Yin (1995: 3), a druge dvije prema prema F. Tong Pui Yin (1995: 4).

a) **Neverbalni odgovori te verbalni odgovori koji su semantički prazni**, tj. geste ili odgovor popraćen gestom, primjer naveden u (24).

(24) eng. *knife – „like this“ + gesture*

hrv. *nož – „ovako“ + gesta*

b) **Uporaba povezanih riječi**, tj. na neki način povezana sa zadanom, stimulativnom riječju, primjer (25).

(25) eng. *knife – fork*

hrv. *nož – vilica*

c) Navođenje **vlastitih primjera u predikatu**, tj. primjera iz vlastita iskustva u obliku predikata, kao u primjeru (26).

(26) eng. *knife – When you are cutting apples.*

hrv. *nož – Kada režeš jabuke.*

d) Uočljiva je svijest o izrazu odrednice te se počinju rabiti svima **razumljivi apstraktni odgovori**, primjer naveden u (27).

(27) eng. *knife – A knife is when you cut with it.*
hrv. *nož – Nož je kada režeš njime.*

e) **Čiste aristotelovske forme**, kao u primjeru (28).

(28) eng. *An X is a Y.*
hrv. *X je Y.*

Djeca vrtićke dobi obično daju odgovore na razinama između prve i treće, predškolska djeca proizvode odrednice koje pripadaju drugoj, trećoj i četvrtoj razini. Starija djeca daju odgovore četvrte razine, dok odrasli proizvode odgovore četvrte razine te aristotelovske forme, odnosno pete razine.

U njezinu je istraživanju sudjelovalo osamdeset ispitanika podijeljenih u četiri starosne skupine, i to: dvadeset petogodišnjaka, dvadeset osmogodišnjaka, dvadeset trinaestogodišnjaka te dvadeset dvadesetjednogodišnjaka. Svi su ispitanici govornici kantonskoga kineskoga jezika, a imenice koje su trebali definirati bile su konkretne i svima dobro poznate: *auto, krevet, sat, knjiga, pas, cvijet, lutka, jabuka*. Pitanja su bila postavljena u obliku *Što je X?*³ te su na njih usmeno odgovarali.

Cilj je bio istražiti različite tipove odgovora proizvedenih u tim četirima starosnim skupinama te odrediti je li postojao kakav obrazac u odgovaranju u različitim grupama. Očekivalo se da sadržaj odrednica ovisi o godinama ispitanika, tj. da će se javljati različiti tipovi odgovora u različitim starosnim skupinama. Pretpostavljalo se i da će obrazac odgovaranja biti složeniji s godinama.

Rezultati su pokazali da se imenica određuje uglavnom na temelju neka njezina svojstva, odnosno imenici se doda neki atribut. Druge najčešće odrednice uključuju i nadređene pojmove koji mogu biti neizravni, što je navedeno u primjeru (29) prema F. Tong Pui Yin

³eng. *What is an X?*

(1995: 8) ili izravni, primjer je naveden u (30) prema istom izvoru. Najmanje zastupljeni tip odrednice jest onaj u kojemu se riječ definira negacijom, kao u primjeru (31) prema F. Tong Pui Yin (1995: 9).

(29) eng. *An apple is something for eating.*
hrv. *Jabuka je nešto za jesti.*

(30) eng. *An apple is a piece of fruit.*
hrv. *Jabuka je vrsta voća.*

(31) eng. *A chair is not a bench.*
hrv. *Stolac nije klupa.*

2.4. Razvojne razine odrednica

Na temelju istraženoga (Benelli i sur. 2005) navest će se razine kojima će se služiti u ovom radu. Pri analiziranju odrednica pomoći će već spomenuta *The Formal Definitional Scale*. Iako ljestvica boduje izraz, to ne znači da je sadržaj zanemaren, ali pretpostavlja se da se isti sadržaj može iskazati na različite načine te su bolje ocijenjene formalno korektne odrednice. Na primjer, riječ *klaun* može izazvati odgovore koji imaju istu sadržaju jezgru, ali se njihov izraz razlikuje. Mlađa djeca mogu odgovoriti samo jednom riječju, odnosno asocijacijom (primjerice *circus*) ili nešto složenijim, ali i dalje nepotpunim, iskazom (na primjer *u cirkusu*). Odgovori koji počinju kopulom (najčešće pomoćnim glagolom biti) puno su bolje formulirani i samim time zauzimaju viši položaj na ljestvici, primjeri navedeni u (32) i (33) prema B. Benelli i sur. Ljestvica se temelji na ideji da svaka iduća razina mora sadržavati bar jedan formalni element više pridodan morfosintaktičkoj strukturi koja je karakteristična za prethodnu razinu.

(32) eng. *clown is a funny character*
hrv. *klaun je smiješan lik*

(33) eng. *orange – is a piece of fruit*
hrv. *naranča je vrsta voća*

2.4.1. Prva razina

Jedna od mogućnosti jest ta da ispitanik uopće ne da odgovor na postavljeno pitanje jer mu je zadana riječ nepoznata. Druga je mogućnost da ispitanik zna na što se zadani pojam odnosni, ali ne zna to usmeno oblikovati, pa pokazuje rukama i gestikulira.

2.4.2. Druga razina

Na ovoj su razini odgovori vrlo jednostavni i sastoje se od samo jedne riječi. B. Benelli i sur. navode da su moguće dvije vrste: a) navodi se riječ koja je samo fonološki slična zadanoj riječi ili se s njom rimuje, kao što je u primjeru (34) prema B. Benelli i sur. (2005: 79) i b) semantičke asocijacije, primjer naveden u (35) prema istom izvoru. Ovo je i dalje početna razina jer fonološka sličnost ne nosi nikakvu obavijest, ne iskazuje nikakav sadržaj, dok ga semantičke asocijacije samo nagovješćuju, odnosno samo upućuju na određeno semantičko polje.

(34) eng. *round – sound*

(35) eng. *orange – apple*
hrv. *naranča – jabuka*

2.4.3. Treća razina

Treća razina predstavlja početak uporabe morfosintaktičkih sredstava pri određivanju riječi. S obzirom na to o kojim je morfosintaktičkim sredstvima riječ, odrednice se dijele na dvije skupine: prijedlog + riječ te perifastički ostvaraji.

Prijedlog + riječ – Prijedlozi bar donekle upućuju na značenje zadane riječi, odnosno iskazuju nekakav odnos, primjerice mjesto ili položaj, dio/cjelina. Primjer takva odgovora naveden je u (36) prema B. Benelli i sur. (2005: 79).

(36) eng. *clown – in a circus*
hrv. *klaun – u cirkusu*

Perifrasitčki ostvaraji (eng. *periphrastic attempts*) – Uporaba jezičnih struktura na čijem početku stoji veznik (*kada, dok, da* i drugi), prilog (*gdje, tamo...*) i slično. U ovu se skupinu mogu ubrojiti i besubjektne rečenice kao u primjeru (37) prema B. Benelli i sur. (2005: 80).

- (37) eng. *haste – is always running around*
hrv. *žurba – je uvijek trčati okolo*

2.4.4. Četvrta razina

Na ovoj se razini počinju proizvoditi jezične strukture koje su samostalne i ispravne, ali i dalje nisu odrednice kakve se pronalaze u rječnicima. U takvim je izrazima sprežani glagol poveznica između zadane imenice i odrednicu koju je ispitanik ponudio. Ova se razina može podijeliti na tri podskupine: opisne odgovore, početnu aristotelovsku strukturu i neinformativnu aristotelovsku strukturu.

Opisni odgovor u kojem se opisuju svojstva zadane riječi, a počinje subjektom te sadrži predikat u odgovarajućem licu. Primjeri takvih odgovora navedeni su u (38) i (39) prema B. Benelli i sur. (2005: 80).

- (38) eng. *orange – you can squeeze it*
hrv. *naranča – ti je možeš iscijediti*

- (39) eng. *to burn – the fire scorches your hand if you don't pay attention*
hrv. *gorjeti (opeći) – vatra ti opeče ruku ako si nepažljiv*

Početak aristotelovske strukture (*X je Y.*) u kojoj *iza je* dolazi nadređeni pojam. No, taj je izraz ipak nepotpun jer *iza Y* ne slijedi nikakvo dodatno obilježje, kao u primjeru (40) prema B. Benelli i sur. (2005: 80).

- (40) eng. *orange – it is a piece of fruit*
hrv. *naranča – to je vrsta voća*

Takozvana **neinformativna aristotelovska struktura** podrazumijeva točan sadržaj, ali nedovoljno konkretan, kao u primjerima (41) ili (42) prema B. Benelli i sur. (2005: 81).

Ovamo pripadaju i izrazi čiji je sadržaj ograničen, primjerice pri uporabi metafore u (43) prema istom izvoru. U ovu se podskupinu čak mogu ubrojiti i odgovori čiji je sadržaj netočan. Naime, ako ispitanik proizvede potpuno ispravnu aristotelovsku strukturu (a sadržaj nije točan), njegov odgovor ipak pokazuje veću razinu metajezičnoga znanja o formalnim zahtjevima odrednice. Dakle, osoba ne shvaća značenje riječi, tj. pogrešno misli, ali daje formalno potpuno ispravnu odrednice.

(41) eng. *orange – it is a round piece of fruit*
hrv. *naranča – to je okruglo voće*

(42) eng. *a clown is someone funny*
hrv. *klaun je netko smiješan*

(43) eng. *clown means someone who is stupid*
hrv. *klaun je netko tko je glup*

2.4.5. Peta razina

Posljednju razinu ljestvice zauzeli su odgovori s pravilnim i sadržajem i izrazom. Takva se struktura obično sastoji od nenaglašenoga nesvršenoga prezenta pomoćnoga glagola *biti* ili prezenta glagola *značiti*, nadređenoga pojma te nekakvih dodatnih obilježja. Taj nadređeni pojam mogu biti riječi kao što su *netko*, *nešto*, *stvar*, *predmet*, kao što je navedeno u primjeru (44) prema B. Benelli i sur. (2005: 81), ali i konkretniji primjeri: *osoba*, *životinja*, *mjesto*, *stanje*, kao u primjeru (45) prema istom izvoru. Može se navesti i vrsta riječi, primjerice *imenica*, *pridjev*, *glagol*, ali i sintagme kao što su *suprotno od* ili *druga riječ za*.

(44) eng. *a clown is somebody who makes you laugh in a circus*
hrv. *klaun je netko tko te nasmijava u cirkusu*

(45) eng. *a clown is a funny character you can see in circuses or shows*
hrv. *klaun je smiješan lik koji se može vidjeti u cirkusima ili predstavama*

3. Obilježja imeničkih odrednica hrvatskih govornika različite dobi

Odrednicama se ili uspostavljaju nova znanja (kao što je slučaj sa znanstvenim otkrićima) ili se izravno, odnosno sažeto i jasno tumači neki pojam (natuknice). U obama slučajevima odrednica uspostavlja odnos semantičke istovrijednice između danoga pojma (označeno) i jezičnog izraza (označitelj) te daje najvažnije obavijesti o tom pojmu. U ovom će se dijelu pokušati utvrditi što sve ispitanici, govornici hrvatskoga jezika, smatraju prikladnom odrednicom, koje ona sastavnice sadrži, te kako se mijenjaju njezin sadržaj i izraz u različitoj dobi.

3.1. Građa

Građu su prikupljali studenti na kolegiju Uvod u materinski i inojezični hrvatski u ak. god. 2007/08. i 2008/09. (nositelj kolegija prof. dr. sc. Zrinka Jelaska). Odrednice su prikupljene metodom intervjua, odnosno zapisivanjem odgovora na pitanje *Što je _____ (tražena riječ)?*. Odgovori su zapisivani točno onako kako su ispitanici govorili te se zato u nekima od njih mogu pronaći jezične pogreške. Ovdje je raščlanjen samo jedan dio prikupljene građe.

Svi studenti koji su prikupljali građu nisu uspjeli dobiti odgovore od svojih ispitanika za sve riječi, primjerice katkada je ispitivanje, posebno mlađim ispitanicima, bilo prenaporno pa su nakon većega broja riječi odustali. U prilogu 1. nalaze se tablice sa zadanim imenicama te odrednice koje su proizveli ispitanici, poredane po dobi (od najmlađega ispitanika do najstarijega). Prije odgovora koji su dali ispitanici, za svaku je imenicu navedena odrednica iz Anićeva *Velikog rječnika hrvatskoga jezika* kako bi se mogla napraviti usporedba.

3.2. Ispitanici

U istraživanju su sudjelovali govornici hrvatskoga jezika različite dobi, i to od treće do dvadeset i pete godine (Tablica 1). To znači da su obuhvaćeni govornici od dječje dobi nakon usvajanja osnova hrvatskoga jezika do odraslih govornika koji su ovladali svim jezičnim razinama.

Dob (godina, mjesec)	Ime
3	Adela
3,5	Lora
3,9	Katarina
4	Lea
4,6	Ivan
4,7	Marija
5	Gabriela
5	Leonardo
5,6	Mia
6	Borna
6	Marija
6,2	Ante
6,4	Blaženka
6,6	Martina
6,8	Paulina
6,11	Matija
7,5	Luka
7,5	Matej
7,10	Karlo
8	Marko
8,5	Andrej
8,8	Mateja
8,9	Krešo
8,11	Franjo
9	Lucija
9	Tonka
9	Filip
10	Josip
10	Matea
10,3	Ivan
10,3	Lucija
11	Ivan Filip
11	Katarina
11	Marijana
11	Martina
11	Ruth
11,10	Valentina
12	Alice
12	Iva
12	Lucija
12,5	Matea
13	Ivo
13,5	Ivan
13,8	Maja
14	Marko
14,2	Zdravko
15	Antonio

15	Monika
18	Ivana
20	Dejan
25	Davor

Tablica 1: *Ispitanici*

3.3. Kvalitativna raščlamba građe

U ovom će se dijelu prikazati razvoj imeničkih odrednica iz prikupljene građe. Kao što je već najavljeno, pri raščlambi će pomoći *The Formal Definitional Scale* – ljestvica do pet razvojnih razina. Za svaku će se razinu navoditi nekoliko primjera iz prikupljene građe, a s obzirom na to da je u naslovu rada istaknuta dob ispitanika, obratit će se pozornost koja je razina karakteristična za određenu dobu. U Prilogu 1. nalazi se cjelovit popis odgovora za svaku ispitanu imenicu.

3.3.1. Prva razina

Ispitanici nisu znali odgovor ili ga nisu usmeno oblikovali.

glava – Svi su ispitanici znali značenje ove imenice, no dvije su mlađe ispitanice pokazale prstom glavu na vlastitom tijelu. Jedna je samo pokazala (Lea, 4), dok je druga ipak dodala nekoliko riječi (*Pokaže svoju glavu. Na čemu imamo usta i uši, sve imamo na glavi, bez nje nema života.* Marija, 6) te neće biti svrstana na ovu razinu.

srce – Također primjer gestikulacije. Ispitanica Lea (4) pokazala je mjesto na tijelu gdje se nalazi srce.

mati – Iako su imenicu *majka* svi razumjeli i dali odgovor, oblik *mati* bio je nepoznat mlađim ispitanicima te su rekli da ne znaju odgovor (Matija, 6,11; Luka, 7,5; Matej, 7,5). Ovdje valja napomenuti da su najmlađi ispitanici ipak proizveli određene odrednice koje će se spomenuti dalje u radu.

promet – Ovo je jedan od primjera u kojem ispitanica zna što imenica znači, ali ima problema s navođenjem same odrednice (*Ne znam objasniti.* Alice, 12).

snaga – Još jedan pojam za koji nije dobiven verbalni odgovor, djevojčica Lea (4) pokazala je mišiće kada joj je bilo postavljeno pitanje.

energija – Imenica koju neki mlađi ispitanici nisu znali definirati: *Ne znam to.* (Matija, 4,7) te *Nemam pojma.* (Matija 6,11).

Bog – U ovom su primjeru ostvarene obje spomenute mogućnosti: 1) ispitanik ne zna značenje riječi (*Ne znam objasniti.* Martina, 6,6); 2) ispitanik nije dao usmeni odgovor, odnosno djevojčica Lea (4) na pitanje *Što je Bog?* odgovorila je mašući. Drugi je primjer zanimljiv jer djevojčica imenicu *Bog* zamijenila s neformalnim pozdravom *bog* (*bok*), koji je vrlo raširen te ga je vjerojatno i djevojčica čula i izgovorila mnogo puta, za razliku od imenice *Bog* s kojom se rjeđe susretala.

atom – Ovu je imenicu ispitanicima bilo najteže definirati, čak je devet ispitanika (od 32) reklo da ne zna odgovor na to pitanje, i to u rasponu od šest do dvanaest godina. Zanimljivo je da su ispitanici koji imaju manje od šest godina dali nekakav odgovor, iako netočan.

frizeraj – S ovom su riječju probleme imala dva ispitanika (Matija, 4,7 i Matija, 6,11) te su odgovorila da ne znaju što navedena riječ znači.

Primjeri koji su se našli na ovoj razini proizveli su ispitanici mlađe dobi, točnije od četiri do dvanaest godina. Za većinu tih primjera nisu dali odgovor jer nisu znali značenje riječi, dok je nekoliko njih odgovorilo služeći se pokretima tijela, tj. gestikulirajući.

3.3.2. Druga razina

Na drugoj su razini vrlo jednostavni odgovori koje čini samo jedna riječ, najčešće nekakva semantička asocijacija. Međutim, neki od njih nisu samo semantičke asocijacije, nego sinonimi koji ipak nose više obavijesti. No, ovdje je riječ i o izražajnoj sastavnici odrednica i stoga će se i takvi odgovori smjestiti na ovu razinu. U nastavku su navedeni primjeri.

(46)	glava	<i>Pamet.</i>	(Borna,	6)
			(Monika,	15)

(47)	knjiga	<i>Čitanje.</i>	(Lora,	3,5)	
		<i>Čitanke.</i>	(Mia,	5,6)	
		<i>Škola.</i>	(Monika,	15)	
(48)	stablo	<i>Drvo.</i>	(Ante,	6,2)	
			(Paulina,	6,8)	
			(Matija,	6,11)	
			(Ruth,	11)	
			(Valentina,	11,10)	
		<i>Biljka.</i>	(Antonio,	15)	
(49)	mati	<i>Baka.</i>	(Blaženka,	6,4)	
			<i>Mama.</i>	(Paulina,	6,8)
				(Karlo,	7,10)
				(Mateja,	8,8)
				(Filip,	9)
				(Ian,	10,3)
				(Alice,	12)
<i>Majka.</i>	(Antonio,	15)			
(50)	tata	<i>Zaštita.</i>	(Monika,	15)	
(51)	broj	<i>Sedam.</i>	(Katarina,	3,9)	
		<i>Znamenka.</i>	(Ruth,	11)	
			(Alice,	12)	
(52)	znak	<i>Oprez.</i>	(Blaženka,	6,4)	
		<i>Simbol.</i>	(Ruth,	11)	
(53)	ljubav	<i>Ljubavi.</i>	(Lea,	4)	
		<i>Dobrota.</i>	(Borna,	6)	
(54)	sreća	<i>Radost.</i>	(Tonka,	9)	
(55)	snaga	<i>Jakost.</i>	(Tonka,	9)	

	<i>Jačina.</i>	(Ivo,	13)
	<i>Moć.</i>	(Monika,	15)
		(Ivana,	18)
(56)	energija	<i>Snaga.</i>	(Borna, 6)
		(Martina,	11)
		(Ruth,	11)
		<i>Bolest.</i>	(Mateja, 8,8)
(57)	trenutak	<i>Vrijeme.</i>	(Mateja, 8,8)
		<i>Moment.</i>	(Tonka, 9)
(58)	Bog	<i>Isus.</i>	(Katarina, 3,9)
		<i>Stvoritelj.</i>	(Monika, 15)
		<i>Spasitelj.</i>	(Ivana, 18)
(59)	vrag	<i>Mržnja.</i>	(Matea, 12,5)
(60)	atom	<i>Bomba.</i>	(Blaženka, 6,4)
		(Marijana,	11)

Iz navedenih se primjera može zaključiti da se ovakvi odgovori mogu očekivati ne samo od najmlađih ispitanika nego i od nešto starijih. Točnije, raspon je godina ispitanika čiji su se odgovori našli na ovoj razini od 3,9 do 18. No, ipak je više odgovora ispitanika mlađe dobi. Kao što je već spomenuto, neki od odgovora samo upućuju na semantičko polje zadane riječi, a neki su sinonimi, bilo da je riječ o istoznačnicama ili bliskoznačnicama.

3.3.3. Treća razina

Odrednice ove razine dijele se na dvije skupine s obzirom na sastavnice od kojih su načinjene: *prijedlog + riječ* te *perifrastički ostvaraji*. Iako su iskazi duži nego na prethodnim razinama, izraz je i dalje nepravilno strukturiran, a sadržaj nepotpun i nedovršen. Primjeri su navedeni u nastavku.

a) prijedlog + riječ

(61)	knjiga	<i>Za učenje.</i>	(Tonka,	9)
(62)	broj	<i>Za telefona.</i>	(Lora,	3,5)
(63)	znak	<i>Za auto.</i>	(Adela,	3)
(64)	trenutak	<i>Za pažnju.</i>	(Alice,	12)

b) perifrastički ostvaraji

(65)	knjiga	<i>Dok čitaš.</i>	(Adela,	3)
		<i>Da čitamo.</i>	(Katarina,	3,9)
		<i>Gdje čitaš.</i>	(Lea,	4)
		<i>Kad očeš nešto napisat za zadaću, onda napišeš.</i>	(Ante,	6,2)
		<i>Kad čitaš knjige.</i>	(Blaženka,	6,4)
(66)	more	<i>Kad se ideš kupati u more, to je kod tete Vere.</i>	(Lora,	3,5)
		<i>Da se kupaš.</i>	(Lea,	4)
		<i>Gdje se ljeti kupamo.</i>	(Borna,	6)
		<i>Kad se trebaš kupat onda samo uđeš u more i onda dođe morski pas.</i>	(Ante,	6,2)
		<i>Kad negdje pecaš.</i>	(Blaženka,	6,4)
(67)	stablo	<i>Dok se penješ.</i>	(Adela,	3)
		<i>Kad stablo ima rupu.</i>	(Blaženka,	6,4)
		<i>Na tome visi list i smeđi je.</i>	(Lucija,	9)
(68)	srce	<i>Dok se ljubiš.</i>	(Adela,	3)
		<i>Kad te neko voli.</i>	(Blaženka,	6,4)
(69)	vrata	<i>Dok zalupiš s vratima.</i>	(Adela,	3)
		<i>Kad prolaziš nekud.</i>	(Lora,	3,5)
		<i>Da otvoriš vrata.</i>	(Lea,	4)
		<i>Kad netko ide u kuću otvori vrata.</i>	(Luka,	7,5)

(70)	mama	<i>Kad mama čuva curice.</i>	(Lora,	3,5)
		<i>Da voliš mamu.</i>	(Ivan,	4,6)
		<i>Kad mamu imaš.</i>	(Blaženka,	6,4)
(71)	tata	<i>Dok si sretna.</i>	(Adela,	3)
		<i>Kad imaš svog tatu.</i>	(Blaženka,	6,4)
(72)	prijatelj	<i>Dok si nađeš prijatelja i s njim razgovaraš.</i>	(Adela,	3)
		<i>Da sam ti prijatelj.</i>	(Lea,	4)
		<i>Dok se netko sprijatelji, dok hoće šetat s nekim drugim.</i>	(Mia,	5,6)
		<i>Dok se s nekim družiš i jako ti je dobar i drag.</i>	(Marija,	6)
		<i>Kada se s njim igraš, kada ga voliš.</i>	(Paulina,	6,8)
		<i>Da je netko nekome prijatelj.</i>	(Matija,	6,11)
		<i>Kada se dva čovjeka poznaju.</i>	(Franjo,	8,11)
		<i>Kad nekoga upoznaš i onda imate puno toga zajedničkog i onda ste prijatelji.</i>	(Lucija,	9)
		<i>Kada si dobar s nekim, igraš se s njim i družiš.</i>	(Filip,	9)
(73)	pjesma	<i>Da ti je ona na radiju i da plešeš.</i>	(Lea,	4)
		<i>Kad netko pjeva pjesmu.</i>	(Matija,	6,11)
		<i>Kad ljudi pjevaju.</i>	(Luka,	7,5)
		<i>Kad netko nju pjeva pa kad je mi slušamo na radiju i mi pjevamo.</i>	(Marko,	8)
		<i>Kada neki čovjek nešto pjeva.</i>	(Franjo,	8,11)
		<i>Kad neko izmisli pjesmu, onda se ti naučiš i onda ju pjevaš.</i>	(Lucija,	9)
		<i>Kad netko ispušta razne tonove koji lijepo zvuče.</i>	(Katarina,	11)
(74)	posao	<i>Dok ideš nekamo.</i>	(Adela,	3)
		<i>Da imam posao, nemrem ti sad pomoći.</i>	(Lea,	4)
		<i>Dok nešto radiš i zaradiš novce.</i>	(Marija,	6)
		<i>Kad dobiješ posao.</i>	(Blaženka,	6,4)
		<i>Da netko nešto radi.</i>	(Matija,	6,11)
		<i>Kad dobiješ nešto za raditi pa kad napraviš jako dobro, dobiješ novaca za to.</i>	(Marko,	8)
		<i>Kada se neki čovjek zaposli.</i>	(Franjo,	8,11)

	<i>Kad neko negdje radi, na poslu.</i>	(Lucija,	9)
	<i>Kad se nešto radi.</i>	(Tonka,	9)
	<i>Kad nešto radiš.</i>	(Katarina,	11)
	<i>Kad radiš nešto.</i>	(Marijana,	11)
(75)	znak		
	<i>Da nemreš iti.</i>	(Lea,	4)
	<i>Kada policajac pokaže STOP.</i>	(Paulina,	6,8)
	<i>Kad obavještava aute i vozače.</i>	(Mateja,	8,8)
	<i>Na primjer, kad nešto u prometu piše da se mora vozi samo trideset i to piše na znaku ili da je škola i da uspori.</i>	(Lucija,	9)
(76)	promet		
	<i>Da nešto promoniraš.</i>	(Lea,	4)
	<i>Da ne smiješ proć, zato ti postoji semafor.</i>	(Ivan,	4,6)
	<i>Kad auti lete po cesti.</i>	(Gabriela,	5)
	<i>Kad netko mora stati na cesti.</i>	(Mia,	5,6)
	<i>Gdje su auti.</i>	(Borna,	6)
	<i>Dok je jako gužva na cesti.</i>	(Marija,	6)
	<i>Kad imaš neki znak, a na njemu piše... STOP, a onda ti staneš, a kad drugi auti prođu, onda ti kreneš.</i>	(Ante,	6,2)
	<i>Kad bude gužva.</i>	(Blaženka,	6,4)
	<i>Gdje ima puno auta.</i>	(Paulina,	6,8)
	<i>Kad se neko vozi autom, onda mora poštivati neke znakove, onda je u prometu.</i>	(Lucija,	9)
	<i>Kad netko zaustavlja aute, preusmjerava ih, naplaćuje kazne, puno se auta voze po cesti i mnogo ljudi kažu: „Puno prometa.“</i>	(Katarina,	11)
(77)	ljubav		
	<i>Dok se ljubiš.</i>	(Adela,	3)
	<i>Kad su ljubazni.</i>	(Katarina,	3,9)
	<i>Da se ljubiš.</i>	(Ivan,	4,6)
	<i>Dok se netko zaljubi i žene se.</i>	(Mia,	5,6)
	<i>Dok si u nekoga zaljubljen i voliš ga.</i>	(Marija,	6)
	<i>Kad si se sa nekime zaljubio.</i>	(Blaženka,	6,4)
	<i>Kad ljubiš sama sebe i ostale ljude s Bogom.</i>	(Marko,	8)
	<i>Kad se dvoje ljudi voli najviše na svijetu.</i>	(Franjo,	8,11)

	<i>Kad se nekog voli.</i>	(Lucija,	9)
	<i>Kada nešto prema nekom osjećamo, imamo neke osjećaje ljubavne.</i>	(Lucija,	10,3)
	<i>Da se ljudi jako, jako, jako, jako, jako sviđaju jedno drugome i da se ljubakaju i ovisi da' l su muško – žensko, muško – muško, žensko – žensko.</i>	(Katarina,	11)
	<i>Kad se ljudi vole.</i>	(Marijana,	11)
	<i>Kad se dvoje ljudi voli.</i>	(Ruth,	11)
	<i>Kad nekog volimo.</i>	(Alice,	12)
	<i>Dok nekoga voliš, brak.</i>	(Ivo,	13)
(78)	sreća		
	<i>Dok se kupaš i kosu pereš.</i>	(Adela,	3)
	<i>Da smo veseli.</i>	(Lea,	4)
	<i>Kad nekog vidiš koga dugo nisi vidio.</i>	(Gabriela,	5)
	<i>Dok je netko jako sretan.</i>	(Mia,	5,6)
	<i>Kad smo sretni zbog nečega.</i>	(Borna,	6)
	<i>Dok imaš sreće i dok ti se ispuni neka želja.</i>	(Marija,	6)
	<i>Kad si sretan.</i>	(Blaženka,	6,4)
	<i>Kada pobijediš, kada dobiješ novac.</i>	(Paulina,	6,8)
	<i>Kada ti se želja ostvari, onda si sretan.</i>	(Karlo,	7,10)
	<i>Kad je netko veseo.</i>	(Mateja,	8,8)
	<i>Kad je neko sretan.</i>	(Franjo,	8,11)
	<i>Kad, na primjer, neko ide raditi, i to može biti teško i ima sreće i to napravi.</i>	(Lucija,	9)
	<i>Kada si sretan i zaljubljen.</i>	(Filp,	9)
	<i>Kada je netko jako sretan.</i>	(Ian,	10,3)
	<i>Kada se netko veseli, kada je radostan.</i>	(Lucija,	10,3)
	<i>Kad ti uvijek neke dobro ispadne.</i>	(Katarina,	11)
	<i>Kad se zbog nečeg veselimo.</i>	(Marijana,	11)
	<i>Kad je netko veseo.</i>	(Martina,	11)
	<i>Kada se je nešto lijepo dogodilo.</i>	(Ruth,	11)
	<i>Kad ti u životu ne treba više ništa drugo.</i>	(Valentina,	11,10)
	<i>Kad nam se nešto lijepo dogodi.</i>	(Alice,	12)
(79)	bolest		
	<i>Dok ideš van i prehladiš se.</i>	(Adela,	3)
	<i>Kad je neko bolestan.</i>	(Katarina,	3,9)

	<i>Da si u bolnici, kad si bolestan.</i>	(Lea,	4)
	<i>Kad su djeca ili ljudi bolesni.</i>	(Mia,	5,6)
	<i>Kad netko umire.</i>	(Borna,	6)
	<i>Dok kašlješ i imaš temperaturu.</i>	(Marija,	6)
	<i>Kada moraš ići kod liječnika i piti tablete.</i>	(Paulina,	6,8)
	<i>Kada si bolestan, imaš virozu, ideš u bolnicu.</i>	(Karlo,	7,10)
	<i>Kad je netko bolestan, kad su djeca bolesna pa idu doktoru.</i>	(Mateja,	8,8)
	<i>Kada si bolestan ideš u bolnicu.</i>	(Ian,	10,3)
	<i>Kad čovjek od nečega oboli.</i>	(Marijana,	11)
	<i>Kad su organi upaljeni.</i>	(Martina,	11)
	<i>Kad se netko razboli.</i>	(Ruth,	11)
(80)	<i>snaga</i>		
	<i>Dok nešto smišljaš.</i>	(Adela,	3)
	<i>Kad je čovjek velik.</i>	(Borna,	6)
	<i>Dok si snažan i jak.</i>	(Marija,	6)
	<i>Kad je netko jak.</i>	(Ante,	6,2)
	<i>Kad si jak.</i>	(Blaženka,	6,4)
	<i>Da je netko snažan.</i>	(Matija,	6,11)
	<i>Kada je netko snažan.</i>	(Luka,	7,5)
	<i>Kad je netko hrabar i kad ima srca – srčan.</i>	(Marko,	8)
	<i>Kad je neko jak.</i>	(Franjo,	8,11)
	<i>Kad je neko, na primjer, jak i jako je snažan.</i>	(Lucija,	9)
	<i>Da imaš jako velike mišiće, a može biti i umna snaga, da imaš veliki mozak.</i>	(Katarina,	11)
	<i>Kada je netko jak.</i>	(Ruth,	11)
	<i>Kad smo jaki.</i>	(Alice,	12)
	<i>Kad netko može dići teret veći od ostalih.</i>	(Matea,	12,5)
(81)	<i>energija</i>		
	<i>Da si negdje.</i>	(Lea,	4)
	<i>Kad imaš neku energiju u igri.</i>	(Blaženka,	6,4)
	<i>Kada možeš nešto puno raditi.</i>	(Paulina,	6,8)
	<i>Kad je netko tako jak da ga nitko ne može ni pipnut.</i>	(Krešo,	8,9)
	<i>Kada si pun energije, onda si živahan.</i>	(Ian,	10,3)
(82)	<i>trenutak</i>		
	<i>Kad staneš na trenutak.</i>	(Borna,	6)

	<i>Kad netko ode na trenutak.</i>	(Luka,	7,5)
	<i>Kad, na primjer, nešto radiš, onda ti trenutak baš ostane u sjećanju.</i>	(Lucija,	9)
(83)	Bog <i>Dok netko ode.</i>	(Adela,	3)
(84)	vrag <i>Kad je vrag u snovima.</i>	(Blaženka,	6,4)
	<i>Kada si zločest.</i>	(Paulina,	6,8)
	<i>Kada si zločest, kada umreš, ako nisi bio dobar, ideš kod njega u pakao.</i>	(Karlo,	7,10)
(85)	atom <i>Dok umre Bog i životinje.</i>	(Mia,	5,6)
(86)	frizeraj <i>Gdje se friziraš.</i>	(Lea,	4)
	<i>Tamo di se radi frizura.</i>	(Marija,	6)
	<i>Tam radi frizerka i rade se frizure.</i>	(Lucija,	9)
	<i>Tam gdje se ljudi friziraju, frizerski salon, da, isto kao frizerski salon.</i>	(Katarina,	11)
	<i>Tamo gdje se rade frizure.</i>	(Ruth,	11)

Iz navedenih se primjera može zaključiti da je prva skupina (prijedlog + riječ) vrlo rijetka pri stvaranju odrednica. U prikupljenoj se građi nalaze tek četiri takva odgovora, a dali su ih ispitanici čija je dob u rasponu između tri i pol i dvanaest godina. U svim se četirima odgovorima našao prijedlog *za*.

Druga skupina, takozvani perifrastički ostvaraji, pokazala se vrlo plodnom te su takve odgovore davali ispitanici od tri do trinaest godina. Njihove su rečenice najčešće počinjale veznicima *kada*, *da* i *dok* te prilogom *tamo* u slučaju kada im je bilo zadana imenica koja označuje nekakav prostor ili mjesto.

3.3.4. Četvrta razina

Na ovoj se razini nalaze samostalne i ispravne odrednice, no to i dalje nisu primjeri kakvi se nalaze u rječnicima. U ovim je primjerima sprežani glagol poveznica između zadane imenice i

odrednice. Ova se razina može podijeliti na tri podskupine: opisne odgovore, početnu aristotelovsku strukturu i *neinformativnu* aristotelovsku strukturu.

a) Opisni su odgovori oni u kojima se opisuju svojstva zadane riječi, a počinju subjektom te sadrže predikat u odgovarajućem licu. U hrvatskom se jeziku ne mora navoditi subjekt ako je vidljiv iz konteksta rečenice. Stoga će se u ovu skupinu ubrojiti i odgovori koji počinju predikatom, a također iznose neka obilježja zadane imenice. Primjeri takvih odgovora navedeni su u nastavku.

(87)	glava	<i>Ima oči, ima trepavice i nosi usta i uši, i kosa je na njoj, vrat je ispod nje i glavu drži vrat. U glavi je mozak.</i>	(Martina,	6,6)
		<i>Liči na loptu.</i>	(Tonka,	9)
(88)	knjiga	<i>Imaju puno stranica raznih boja.</i>	(Luka,	7,5)
		<i>Služe za učenje.</i>	(Josip,	10)
		<i>Služe za učenje, čitanje.</i>	(Ivo,	13)
(89)	more	<i>Povezuje kopna.</i>	(Marijana,	11)
(90)	stablo	<i>Raste u šumi i veliko je.</i>	(Borna,	6)
		<i>Raste iz zemlje.</i>	(Tonka,	9)
(91)	vrata	<i>To kad netko želi ući u sobu, mora otvoriti vrata.</i>	(Matija,	6,11)
		<i>Mogu biti kao da su zaključana ili otvorena.</i>	(Andrej,	8,5)
		<i>Služe za ulaz i izlaz.</i>	(Ruth,	11)
		<i>Pomažu za ulazak u kuću ili sobu.</i>	(Valentina,	11,10)
(92)	pjesma	<i>Ona nas zabavlja.</i>	(Borna,	6)
		<i>Možemo je pjevati.</i>	(Alice,	12)
(93)	boja	<i>Bojom možeš bojati neke papire i tako.</i>	(Marija,	6)
(94)	broj	<i>To kada me zove netko, prvo mora otipkati broj.</i>	(Matija,	6,11)

(95)	posao	<i>Tata zarađuje.</i>	(Mia,	5,6)
		<i>Moja mama svaki dan ide na svoj posao.</i>	(Borna,	6)
(96)	znak	<i>Može biti kao da te nešto upozorava.</i>	(Andrej,	8,5)
		<i>Označuje kada da staneš (STOP).</i>	(Ian,	10,3)
		<i>Upućuje nas na nešto u prometu, prometni znakovi.</i>	(Iva,	12)
(97)	ljubav	<i>Gaje se posebni osjećaji prema nekoj osobi.</i>	(Iva,	12)
(98)	energija	<i>Sunce kada jako grije i dobije energiju. Dobijemo</i>		
		<i>energiju kad jedemo.</i>	(Luka,	7,5)
		<i>Daje ti snage da nešto radiš.</i>	(Filip,	9)
		<i>Potrebna je svakom živom biću.</i>	(Marijana,	11)
(99)	trenutak	<i>Pričekaj nekoga na trenutak (malo vremena).</i>	(Karlo,	7,10)
		<i>Netko se s nekim vidio na trenutak.</i>	(Josip,	10)
(100)	vrag	<i>Ima veliku grablju, velike rogove i onak velike</i>		
		<i>crvene ruke, noge i guzu.</i>	(Ivan,	4,6)
		<i>Ima rogove, crven je i zelen i ima grdi nos i zeza</i>		
		<i>nas ljude.</i>	(Luka,	7,5)
		<i>Zao, želi da svi ljudi na svijetu budu zli, izmislio je zlo.</i>	(Ian,	10,3)
		<i>Predstavlja zlo, vjeruje se da on sputava ljude da</i>		
		<i>vjeruju u Boga i Crkvu.</i>	(Iva,	12)
		<i>Predstavlja zlo, pakao.</i>	(Monika,	15)

b) Početak aristotelovske strukture (*X je Y.*) u kojoj *iza je* dolazi nadređeni pojam, ali je izraz nepotpun jer *iza Y* ne slijedi nikakvo dodatno obilježje, kao u idućim primjerima.

S obzirom na to da su ispitanici usmeno odgovarali na pitanje *Što je _____ (tražena riječ)?*, u svojim su odgovorima često izostavljali zadanu imenicu i nisu odgovarali punom rečenicom. U njihovim iskazima stoga nedostaje sastavnica *X* već spomenute aristotelovske strukture. No, i takvi će se odgovori navesti u nastavku jer su ispitanici pretpostavili da nije nužno ponavljati zadanu riječ te su odmah dali svoju odrednicu.

(101) glava	<i>Jedan dio tijela.</i>	(Franjo,	8,11)
	<i>Dio ljudskog tijela.</i>	(Lucija,	10,3)
		(Ivan,	13,5)
	<i>Dio tijela.</i>	(Marijana,	11)
		(Ruth,	11)
		(Alice,	12)
		(Ivo,	13)
	<i>Dio mašine.</i>	(Dejan,	20)
	<i>Glava je dio tijela.</i>	(Davor,	25)
(102) knjiga	<i>Izvor znanja.</i>	(Matea,	12,5)
	<i>Pisani medij.</i>	(Ivan,	13,5)
	<i>Korice s listovima, učenje.</i>	(Ivana,	18)
(103) more	<i>Puno vode i jež.</i>	(Katarina,	3,9)
	<i>Slana voda.</i>	(Tonka,	9)
	<i>Puno vode.</i>	(Matea,	12,5)
	<i>Velika voda.</i>	(Ivan,	13,5)
(104) srce	<i>Jedan dio tijela.</i>	(Franjo,	8,11)
	<i>Dio tijela, dio našeg krvotoka.</i>	(Lucija,	10,3)
	<i>Glavni organ.</i>	(Marijana,	11)
	<i>Ljudski organ.</i>	(Valentina,	11,10)
(105) mama	<i>Mama je obitelj, majka.</i>	(Mia,	5,6)
	<i>Ženska osoba.</i>	(Ruth,	11)
	<i>Majka, ženski roditelj.</i>	(Valentina,	11,10)
		(Zdravko,	14,2)
	<i>Ženski roditelj.</i>	(Ivan,	13,5)
		(Antonio,	15)
		(Dejan,	20)
(106) mati	<i>To je jedan čovjek. Mislila je na susjeda Matiju.</i>	(Adela,	3)
	<i>Znači da je to mama.</i>	(Andrej,	8,5)
	<i>Član obitelji.</i>	(Martina,	11)
	<i>Nečija mama.</i>	(Ruth,	11)

(107) tata	<i>Znači roditelj.</i>	(Matija,	6,11)
	<i>Naš otac, skrbnik.</i>	(Lucija,	10,3)
	<i>Muška osoba.</i>	(Ruth,	11)
	<i>Muški roditelj.</i>		
		(Valentina,	11,10)
	<i>Sinov predak, muški roditelj.</i>	(Ivan,	13,5)
	<i>Jedan od roditelja.</i>	(Dejan,	20)
	<i>Tata je muški roditelj.</i>	(Davor,	25)
(108) broj	<i>Određivanje nekakve količine.</i>	(Ivan,	13,5)
	<i>Numerička oznaka.</i>	(Zdravko,	14,2)
	<i>Mjerilo nečega.</i>	(Dejan,	20)
(109) posao	<i>Radno mjesto.</i>	(Ruth,	11)
	<i>Rad čovjeka.</i>	(Antonio,	15)
(110) promet	<i>Puna cesta auta.</i>	(Luka,	7,5)
	<i>Puno auta.</i>	(Karlo,	7,10)
	<i>Kolona auta, ali može biti i smanjen promet.</i>	(Filip,	9)
	<i>Puno auta i kamiona.</i>	(Ian,	10,3)
	<i>Pravila za vozače.</i>	(Marijana,	11)
	<i>Skupina automobila.</i>	(Martina,	11)
	<i>Skupina više vozila.</i>	(Ruth,	11)
(111) ljubav	<i>Ljubav je osjećaj.</i>	(Dean,	20)
(112) snaga	<i>Jačina nečega.</i>	(Marijana,	11)
	<i>Prirodna sila.</i>	(Valentina,	11,10)
	<i>Izdržavanje nečega.</i>	(Ivan,	13,5)
(113) Bog	<i>To je Isus.</i>	(Borna,	6)
	<i>Pa bog... Npr. to je Kratos.</i>	(Blaženka,	6,4)
(114) vrag	<i>Vrag je krampus.</i>	(Adela,	3)
	<i>Vrag je zločest.</i>	(Mia,	5,6)

<i>On je zločest.</i>	(Borna,	6)
<i>Vrag je zločesti čovjek.</i>	(Marija,	6)
<i>To je nešto jako zločesto.</i>	(Ante,	6,2)
<i>Ružno stvorenje.</i>	(Ruth,	11)

c) Takozvana *neinformativna* aristotelovska struktura – točan sadržaj, ali nedovoljno konkretan; izrazi čiji je sadržaj ograničen; odgovori čiji je sadržaj netočan, ali ima potpuno ispravnu aristotelovsku strukturu.

Kao i u prethodnoj podskupini, i ovdje će se naći odgovori u kojima je izostavljena sastavnica *X* aristotelovske strukture. Primjeri su navedeni u nastavku.

(115) glava	<i>Glava je nešto čime možemo misliti.</i>	(Matija,	6,11)
	<i>Glava je nešto što ti je vrlo potrebno za život.</i>	(Matej,	7,5)
(116) knjiga	<i>Nešto što čitamo.</i>	(Lucija,	10,3)
	<i>Niz riječi koje su zapisane.</i>	(Marijana,	11)
	<i>Ono iz čega se čita.</i>	(Ruth,	11)
	<i>Stvar sa puno stranica u kojima se opisuju događaji.</i>	(Valentina,	11,10)
	<i>Književno djelo nekog pisca stavljeno u neku cjelinu.</i>	(Zdravko,	14,2)
	<i>Naučne stvari koje čitamo.</i>	(Antonio,	15)
(117) srce	<i>Srce je nešto najvažnije u tijelu.</i>	(Matej,	7,5)
	<i>Dio našeg unutrašnjeg tijela.</i>	(Marko,	8)
	<i>Srce je tijelo koje ti kuca u plućima. Pokazuje na sebi.</i>	(Andrej,	8,5)
	<i>Organ bez kojeg ne možemo živjeti.</i>	(Matea,	12,5)
		(Ivan,	13,5)
(118) mama	<i>Žena koja me voli i rodila me.</i>	(Borna,	6)
	<i>Mama je majka djeci, koja se za njih brine.</i>	(Luka,	7,5)
	<i>Mama ti je jedna osoba koja je vrlo važna.</i>	(Matej,	7,5)
	<i>Netko tko nas odgaja, naša majka.</i>	(Lucija,	10,3)
(119) prijatelj	<i>Osoba se kojom se igraš.</i>	(Luka,	7,5)
	<i>To ti je čovjek kojemu govoriš sve svoje tajne.</i>	(Mateja,	8,8)

	<i>Onaj s kojim sjedim u školi.</i>	(Josip,	10)
	<i>Vrlo draga osoba s kojom se jako voliš igrati.</i>	(Ian,	10,3)
(120) broj	<i>Ono što sat pokazuje.</i>	(Mia,	5,6)
	<i>Broj je količina nečega.</i>	(Davor,	25)
(121) promet	<i>Mjesto gdje su razna prevozna sredstva.</i>	(Valentina,	11,10)
	<i>Sveukupnost onoga čime se krećemo.</i>	(Antonio,	15)
(122) energija	<i>Što proizvodi struja i može lampa svijetlit i gitara svirat.</i>	(Marija,	6)
	<i>Nešto što nam daje živost.</i>	(Lucija,	10,3)
	<i>Ono što nastaje kad probavljaš hranu, udišeš zrak i piješ vodu.</i>	(Katarina,	11)
	<i>Snaga koju dobivamo spavanjem.</i>	(Alice,	12)
	<i>Snaga koja pokreće.</i>	(Marko,	14)
(123) Bog	<i>To je naš Stvoritelj.</i>	(Tonka,	9)
	<i>Osoba veća od nas.</i>	(Matea,	12,5)
	<i>Stvoritelj svega.</i>	(Ivan,	13,5)
	<i>Stvoritelj svijeta.</i>	(Dejan,	20)
(124) vrag	<i>To je čudovište koje je bilo u paklu.</i>	(Andrej,	8,5)
	<i>On je prijatelj od đavla.</i>	(Tonka,	9)
	<i>Neprijatelj Boga, navodi nas na zlo.</i>	(Marijana,	11)
	<i>Crveni tip, ima vile u rukama, zlo.</i>	(Ivo,	13)

U prvom je podskupini raspon godina ispitanika između četiri godine i šest mjeseci i osamnaest godina (4,6 – 18), s tim da su se obje krajnje brojke samo jednom pojavile. Bez tih je atipičnih vrijednosti raspon 6 – 15. Prosječna je dob ispitanika koji su proizveli odrednice ove kategorije osam godina i osam mjeseci (8,8).

Drugu skupinu čine odgovori koji već nalikuju na tražene strukture, ali su nedovoljno razvijeni. Takve su iskaze davali ispitanici dobi između tri godine i dvadeset i pet godina, a prosječna je dob trinaest (13).

Posljednjoj podskupini pripadaju iskazi čiji je iskaz formalno točan, ali nepotpun ili sadržajno neispravan. Raspon je godina između pet i pol i dvadeset i pet, a prosječna dob iznosi deset godina i osam mjeseci (10,8).

3.3.5. Peta razina

Na posljednjoj se razini ljestvice nalaze odgovori s pravilnim i sadržajem i izrazom. Takve odrednice obično čine nenaglašeni nesvršeni prezent pomoćnog glagola *biti* ili prezent glagola *značiti*, nadređeni pojma te nekakva dodatna obilježja. Kao i u prethodnoj razini, i ovdje će se uvrstiti odgovori kojima nedostaje sastavnica X strukture zbog načina na koji je istraživanje provedeno. Primjeri su navedeni u nastavku.

(125) glava	<i>Dio tijela na kojem se nalazi većina osjetila.</i>	(Valentina,	11,10)
	<i>Vrlo bitni dio ljudskog tijela, na njoj su smještene razna osjetila, lubanja u kojoj se nalazi mozak.</i>	(Iva,	12)
	<i>Osnovni dio čovjekovog tijela na kojem se nalaze glavna osjetila.</i>	(Antonio,	15)
(126) knjiga	<i>Skup listova međusobno spojenih, koji imaju smisao.</i>	(Dejan,	20)
	<i>Skup riječi koje su povezane u neku cjelinu.</i>	(Davor,	20)
(127) more	<i>Veliki dio prostora koji u sebi ima H₂O koji je slan.</i>	(Katarina,	11)
	<i>Velika vodena površina.</i>	(Ruth,	11)
	<i>Velika nakupina slane vode.</i>	(Zdravko,	14,2)
	<i>Vodena površina manja od oceana.</i>	(Antonio,	15)
	<i>Velika nakupina vode.</i>	(Dejan,	20)
	<i>More je velika vodena površina, ali manja od oceana.</i>	(Davor,	25)
(128) srce	<i>Šuplji mišić u kojem je krv.</i>	(Katarina,	11)
	<i>Organ koji služi za ispravan rad mozga i ostalih organa.</i>	(Ruth,	11)
	<i>Ljudski organ, ima najvažniju funkciju, na neki način predstavlja ljubav.</i>	(Iva,	12)
	<i>Organ živih bića koji je neophodan za život, pumpa.</i>	(Antonio,	15)
	<i>Mišić koji pumpa krv.</i>	(Dejan,	20)
	<i>Mišić koji pumpa krv po tijelu.</i>	(Davor,	25)

(129)	vrata	<i>Znači prolaz u zidu da imamo kuda proći.</i>	(Marko,	8)
		<i>Ulaz u neku prostoriju.</i>	(Iva,	12)
		<i>Dio kuće kroz koji se ulazi.</i>	(Antonio,	15)
		<i>Dio koji služi kod ulaska/izlaska u prostoriju ili auto.</i>	(Dejan,	20)
		<i>Prostor u zidu kroz koji se prolazi.</i>	(Davor,	25)
(130)	mama	<i>Mama je jedan od naših roditelja.</i>	(Marko,	8)
		<i>Mama znači da te ona rodila.</i>	(Andrej,	8,5)
		<i>Ona koja nas je rodila.</i>	(Franjo,	8,11)
		<i>Mama je ona koja te rodila i čuva te.</i>	(Lucija,	9)
		<i>Osoba koja me rodila.</i>	(Tonka,	9)
		<i>Ona koja te rodila.</i>	(Katarina,	11)
		<i>Ona koja me je rodila, majka.</i>	(Alice,	12)
		<i>Mama je ženska osoba koja me rodila.</i>	(Davor,	25)
(131)	mati	<i>Mati je majka, drugo ime za mamu.</i>	(Franjo,	8,11)
		<i>Mati je drugo ime za majku.</i>	(Davor,	25)
(132)	prijatelj	<i>Osoba kojoj se povjeravaš.</i>	(Valentina,	11,10)
		<i>Osoba s kojom se družiš, provodiš vrijeme s njom, povjeravaš mu svoje tajne.</i>	(Iva,	12)
		<i>Osoba koja ti pomaže, društvo, slažeš se s njim.</i>	(Ivo,	13)
		<i>Osoba bliska nama s kojom se često družimo.</i>	(Antonio,	15)
		<i>Prijatelj je osoba koja ti je bliža od ostalih.</i>	(Davor,	25)
(133)	pjesma	<i>Skup smislenih riječi povezan u jednu cjelinu u kojoj su izraženi osjećaji prema nekome/nečemu.</i>	(Dejan,	20)
		<i>Pjesma su riječi koje se pjevaju ili riječi napisane u stihu.</i>	(Davor,	25)
(134)	boja	<i>Boja je lom svjetlosti koji ljudsko oko percipira.</i>	(Davor,	25)
(135)	broj	<i>Oznaka za količinu nečega.</i>	(Antonio,	15)
(136)	ljubav	<i>Osjećaj koji izaziva sreću i zadovoljstvo.</i>	(Zdravko,	14,2)
		<i>Osjećaj između ljudi koji nas privlači jedno drugome,</i>		

	<i>zaljubljenost.</i>	(Antonio,	15)
	<i>Ljubav je odnos između dvije osobe ili između osobe i stvari.</i>	(Davor,	25)
(137) bolest	<i>Bolest je opće stanje narušenosti zdravlja. To smo učili iz prirode.</i>	(Lucija,	9)
	<i>Zarazna ili nezarazna stvar koju uzrokuju virusi i bakterije.</i>	(Zdravko,	14,2)
	<i>Bolest je neka promjena ili nedostatak u organizmu.</i>	(Davor,	25)
(138) snaga	<i>Sposobnost tijela da obavi rad.</i>	(Antonio,	15)
	<i>Količina energije u jedinici vremena.</i>	(Dejan,	20)
	<i>Snaga je energija koje je potrebna da bi obavljali određene poslove.</i>	(Davor,	25)
(139) energija	<i>Sposobnost nečega da obavi neki rad.</i>	(Antonio,	15)
	<i>Snaga potrebna za rad, ne može nastati ni iz čega i ne može se izgubiti.</i>	(Davor,	25)
(140) Bog	<i>Čovjek koji je pribijen na križu i koji nas je stvorio.</i>	(Marija,	6)
	<i>To je čovjek koji je stvorio svijet.</i>	(Matej,	7,5)
	<i>To je duh koji je stvorio nas.</i>	(Marko,	8)
	<i>Čovjek koji je stvorio nebo i zemlju, pribili su ga na križ.</i>	(Lucija,	9)
	<i>Netko komu se mi molimo, osoba, duh.</i>	(Lucija,	10,3)
	<i>Nadnaravna osoba koja može kontrolirati sudbine i ljudi vjeruju u Njega.</i>	(Zdravko,	14,2)
	<i>Biće koje, prema vjeri, postoji iznad ljudi i upravlja nad svijetom.</i>	(Antonio,	15)
	<i>Bog je vrhovno biće u religiji.</i>	(Davor,	25)
(141) vrag	<i>Netko zločest, usporediti s nekim tko je zločest, sa nekim iz pakla.</i>	(Lucija,	10,3)
	<i>Neprijatelj Boga, navodi nas na zlo.</i>	(Marijana,	11)
	<i>Predstavlja zlo, vjeruje se da on sputava ljude da vjeruju u Boga i Crkvu.</i>	(Iva,	12)

	<i>Zlo biće, simbolizira crveno, krv, živi u paklu, netko tko je protiv Boga.</i>	(Lucija,	12)
	<i>Podzemno biće koje, prema vjerovanjima, živi u paklu i donosi zlo.</i>	(Antonio,	15)
	<i>Vrag je apstraktno negativno biće u religiji, Opozicija Bogu u religiji.</i>	(Davor,	25)
(142)	atom	<i>Najmanja molekularna čestica.</i>	(Zdravko, 14,2)
		<i>Kemijska čestica od koje su građene molekule.</i>	(Antonio, 15)
		<i>Atom je građevna jedinica svih tvari na ovom svijetu.</i>	(Davor, 25)
(143)	frizeraj	<i>Mjesto gdje radi frizerka.</i>	(Lucija, 10,3)
		<i>Salon u kojem se frizira i gdje rade frizerke i frizeri.</i>	(Valentina, 11,10)
		<i>Mjesto u kojem nam netko može urediti kosu.</i>	(Alice, 12)
		<i>Mjesto gdje se rade određene frizure.</i>	(Matea, 12,5)
		<i>Salon za pravljenje frizure.</i>	(Ivan, 13,5)
		<i>Mjesto gdje rade frizerke i frizeri, gdje se ljudi dođu šišat ili dođu na neku promjenu frizure.</i>	(Maja, 13,8)
		<i>Mjesto u kojem radiš frizuru.</i>	(Dejan, 20)
		<i>Frizeraj je frizerski salon.</i>	(Davor, 25)

Iz navedenih je primjera vidljivo da iskazi pete razine imaju sljedeću strukturu: *definijska kopula* + nadređeni pojam + dodatna obilježja. Takvi su odgovori vrlo slični odrednicama koje se nalaze u rječnicima, a proizveli su ih ispitanici od šest do dvadeset i pet godina. No, valja napomenuti da je bilo tek nekoliko primjera koje su dali ispitanici mlađi od deset godina, uglavnom su to bili odgovori učenika viših razreda osnovne škole i nadalje.

4. Zaključak

Budući da o hrvatskomu jeziku zasad nema objavljena rada koji bi prikazao način kako se razvijaju odrednice hrvatskih govornika različite dobi, ovim se radom po prvi put opisao jedan vid razvoja metajezične svijesti hrvatskih govornika u određivanju značenja riječi, i to u dobnomu rasponu od 3 do 25 godina.

Od ukupno 26 imenica sedam riječi pojedini ispitanici nisu znali definirati, odnosno nisu dali usmeni odgovor. Tri su razloga tomu – riječ im je bila nepoznata i nisu znali njezino značenje; znali su na što se riječ odnosi, ali nisu znali to objasniti; odgovorili su služeći se pokretima tijela i pokazujući na objekte oko sebe. To je uglavnom svojstveno ispitanicima mlađe dobi, točnije od četiri do osam i pol godina, uz iznimku dvaju ispitanika od deset i dvanaest godina. Najvećem broju ispitanika bila je nepoznata riječ *atom*, a razlog je tomu sigurno činjenica da se djeca s tom riječju susreću tek u višim razredima osnovne škole.

Sljedeću razvojnu razinu čine vrlo jednostavni odgovori od samo jedne riječi, koja je najčešće bila nekakva semantička asocijacija, no bilo je i primjera u kojima su se pojavili sinonimi koji ipak nose više obavijesti. Takve su odgovore također davali ispitanici mlađe dobi, od 3,9 godina do 11. Kao i na prethodnoj razini, razumljivo je da i u tomu postoje iznimke te se nekoliko takvih odgovora našlo i kod nešto starijih ispitanika (13, 15 i 18 godina).

Na trećoj razini odgovori su nešto duži i složeniji negoli na prvim dvjema, no izraz odrednice i dalje je nepravilan, a sadržaj nepotpun. S obzirom na sastavnice od kojih su načinjene, odrednice se dijele u dvije skupine: *prijedlog + riječ* te *perifrastički ostvaraji*. Pokazalo se da je prva skupina vrlo rijetka pri stvaranju odrednica u hrvatskom jeziku. U prikupljenoj su se građi našla tek četiri takva odgovora, a dali su ih ispitanici čija je dob u rasponu između tri i pol i dvanaest godina. U svim četirima odgovorima bio je prijedlog *za*. No, druga se skupina, svojstvena ispitanicima od tri godine do trinaest godina, pokazala vrlo plodnom: njihove su odrednice najčešće počinjale veznicima *kada*, *da* i *dok* te prilogom *tamo* u slučaju kada im je bilo zadana imenica koja označuje nekakav prostor ili mjesto.

Četvrtu razinu čine samostalne i ispravne odrednice, no to i dalje nisu primjeri kakvi se mogu naći u rječnicima. Odgovori su podijeljeni u tri podskupine: opisni odgovori, početna aristotelovska struktura i *neinformativna* aristotelovska struktura. U prvoj je podskupini raspon godina ispitanika između 4,6 i 18 godina, s tim da su se obje krajnje brojke samo jednom pojavile. Bez tih je atipičnih vrijednosti raspon od šest do petnaest godina. Prosječna je dob ispitanika koji su proizveli odrednice ove kategorije 8,8 godina. Odgovore druge podskupine dali su ispitanici dobi između tri godine i dvadeset i pet godina, a prosječna je dob trinaest. Raspon je godina ispitanika koji su dali odgovore posljednje podskupine između 5,6 i 25 godina, a prosječna dob iznosi 10,8.

Posljednju razvojnu razinu čine iskazi sljedeće strukture: *definicijska kopula + nadređeni pojam + dodatna obilježja*. Takvi su odgovori vrlo slični rječničkim odrednicama, a dali su ih ispitanici od 6 do 25 godina. Treba napomenuti da je u prikupljenoj građi bilo tek nekoliko primjera koje su dali ispitanici mlađi od deset godina, uglavnom su to bili odgovori učenika viših razreda osnovne škole, srednjoškolaca i studenata.

Iz navedenih se rezultata može zaključiti da se sadržajno i izražajno točne te općeprihvaćene odrednice počinju pojavljivati otprilike s 11 godina te u tom razdoblju odgovori počinju sličiti odgovorima drugih ispitanika. Jedan je od razloga jamačno i sazrijevanje osobe, što podrazumijeva i razvijanje njezinih metajezičnih vještina, ali valja spomenuti i utjecaj obrazovanja. Djeca su u tim godinama već naučila mnogo novih riječi te znaju kako izgleda odrednica nekoga pojma, bilo iz udžbenika ili učiteljevih riječi. Upravo im je to poslije poslužilo kao primjer pravilne definicije te su bili uspješni u rješavanju ankete i stvaranju vlastitih odrednica.

5. Literatura

- 1) Anić, V. (2006). *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.
- 2) Bakota, L. (2010). „Tumačenje nepoznatih riječi u razrednome kontekstu“. U *Metodika: časopis za teoriju i praksu metodikâ u predškolskom odgoju, školskoj i visokoškolskoj izobrazbi*, Vol. 11, br. 21 (2), str. 206–224.
url: <http://hrcak.srce.hr/81787> (19. rujna 2016)
- 3) Benelli, B; Belacchi, C; Gini, G. i Lucangeli, D. (2006). „To define means to say what you know about things’: the development of definitional skills as metalinguistic acquisition“. U *Journal of Child Language*, Vol. 33 (1), str. 71–97.
url:
https://www.researchgate.net/publication/7213615_%27To_define_means_to_say_wh_at_you_know_about_things%27_The_development_of_definitional_skills_as_metalin_guistic_acquisition (19. rujna 2016)
- 4) Erić, I. (2014). *Poticanje razvoja fonematskog sluha i fonološke svjesnosti kod djeteta s cerebralnom paralizom*. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet.
url: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/4476> (19. rujna 2016)
- 5) Hržica, G. (2012). „Daj mi to napisaj: preopćavanja glagolske osnove u usvajanju hrvatskog jezika“. U *Suvremena lingvistika*, Vol. 38, br. 74, str. 189–208.
url: <http://hrcak.srce.hr/94342> (19. rujna 2016)
- 6) Jelaska, Z. (2005). *Hrvatski kao drugi i strani jezik*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- 7) Jelaska, Z. i Novak-Milić, J. (2009). „Word Classes in Children's Definitions“. *11th Summer School in Psycholinguistics*. Balatonmadi, 24 – 28. svibnja (pozvano predavanje)
- 8) Jelić, A. (2008). „Čitanje, usvajanje vokabulara i strateško ponašanje učenika stranog jezika“. U *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, Vol. 18, br. 4 – 5 (102 – 103), str. 895–911.
url: <http://hrcak.srce.hr/42604> (19. rujna 2016)
- 9) Lice, K. i Radić, I. (2010). Izražavanje posvojnosti u djece urednoga jezičnoga razvoja i djece s posebnim jezičnim teškoćama od 3 do 6 godina. U *Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, Vol. 2, br. 10, str. 189–216.
url: <http://hrcak.srce.hr/68616> (19. rujna 2016)
- 10) Marinellie, S. A. i Chan. Y. (2006). „The Effect of Word Frequency on Noun and Verb Definitions: A Developmental Study“. U *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, Vol. 49, str. 1001–1021.
url: <http://jslhr.pubs.asha.org/article.aspx?articleid=1767636> (19. rujna 2016)

- 11) Marinellie, S. A. i Johnson, C. J. (2003). „Adjective Definitions and the Influence of Word Frequency“. U *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, Vol. 46, str. 1061–1076.
url: <http://search.proquest.com/openview/d13ebe7a7a04f7653f821c1082bdac16/1?pq-origsite=gscholar> (19. rujna 2016)
- 12) Marinellie, S. A. i Johnson, C. J. (2004). „Nouns and Verbs: A Comparison of Definitional Style“. U *Journal of Psycholinguistic Research*, Vol. 33, br. 3, str. 217–235.
url: <http://link.springer.com/article/10.1023/B:JOPR.0000027963.80639.88> (19. rujna 2016)
- 13) Pavlinušić, E. i Kelić, M. (2011). „Utjecaj poučavanja na ovladanost povratnim glagolima u hrvatskome kao inome jeziku“. U *Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, Vol. 1, br. 11, str. 5–22.
url: <http://hrcak.srce.hr/79576> (19. rujna 2016)
- 14) Puljak, L. (2008). „Razvoj dječjih pojmova (značenja riječi) i nastavna komunikacija“. U *Metodika: časopis za teoriju i praksu metodikâ u predškolskom odgoju, školskoj i visokoškolskoj izobrazbi*, Vol. 9, br. 16, str. 18–28.
url: <http://hrcak.srce.hr/31455> (19. rujna 2016)
- 15) Stančić, V. i Ljubešić, M. (1994). *Jezik, govor, spoznaja*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naknada.
- 16) Tong Pui Yin, F. (1995). *The development of concrete noun definitions*. Sveučilište u Hong Kongu.
url: <https://hub.hku.hk/bitstream/10722/56429/1/ft.pdf> (19. rujna 2016)
- 17) Vasiljević Stokić, D. (2012). *Metalingvistička kompetencija u nastavi prevođenja na univerzitetskom nivou (na materijalu engleskog i srpskog jezika)*. Doktorska disertacija. Sveučilište u Beogradu: Filološki fakultet.
url: <http://doiserbia.nb.rs/phd/fulltext/BG20130523VASILJEVICSTOKIC.pdf> (19. rujna 2016)

6. Prilozi

Prilog 1.

átom *m* (G átoma) **1.** *fiz.* najmanja čestica kemijskog elementa kojom su određena kemijska svojstva elementa, sastoji se od pozitivno nabijene jezgre i negativno nabijene elektronske ovojnice [*cijepanje ~a; razbijanje ~a; raspadanje ~a; bombardiranje ~a*] **2.** *pren.* vrlo mala čestica [*do posljednjeg ~a snage*]; djelić **3.** *inform.* u programskom jeziku LISP, osnovna jedinica koda ili podataka (Anić 2006: 39)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	To je bilo u Big Brotheru.	D. Grahovac
4,6	Ivan	Znači da si doma.	I. Sintić
5,6	Mia	Dok umre Bog i životinje.	V. Knežić
6	Borna	Ne znam.	M. Karin
6	Marija	Neke ko bomba.	M. B.
6,2	Ante	Kao bomba, atomska bomba.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Bomba.	M. Katalinić
6,6	Martina	Ne znam.	K. Presečki
6,8	Paulina	Ne znam.	A. Beluhan
6,11	Matija	Nemam pojma.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Atomska bomba i lik iz crtića.	V. Knežić
7,5	Matej	Ne znam.	K. Presečki
7,10	Karlo	Ne znam.	A. Beluhan
8,5	Andrej	Ne znam.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Ono što drži svijet da leti.	M. Katalinić
9	Filip	Ne znam.	A. Beluhan
9	Tonka	Neka propast.	M. Karin
10	Matea	To je neka vrsta, nešto što se nalazi u našem tijelu, stoti dio našeg tijela.	V. Novaković
10,3	Ian	Npr. atomska energija.	A. Beluhan
10,3	Lucija	Nešto atomsko, energija, oružje.	M. Kozina
11	Katarina	Atomska bomba.	M. B.
11	Marijana	Bomba.	M. Karin
11	Ruth	Sastavni dio jezgre.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Što je to? Atomska bomba.	S. S.
12	Alice	Ne znam.	Z. Jerečić
12	Iva	To je neki pojam za koji ne znam kaj znači.	M. Canjuga
13	Ivo	Čestica, nešto iz fizike.	M. Ivanović
14,2	Zdravko	Najmanja molekularna čestica.	S. S.
15	Antonio	Kemijska čestica od koje su građene molekule.	Z. Jerečić
15	Monika	Čestica u kemiji.	M. Ivanović
18	Ivana	Sitna čestica.	M. Ivanović
25	Davor	Atom je građevna jedinica svih tvari na ovom svijetu.	J. Ravlić

Bôg (bôg) *m* (V Bôže, N *mn* bôgovi/bôzi *jez. knjiž.*) **1. rel .a.** stvoritelj ukupnog materijalnog i duhovnog svijeta
b. gospodar prirode ili dijela prirode i dijela duhovnog svijeta (Perun, Mars) **2. pren. razg.** moćna osoba, sila, vlast [*~ i batina*]
 (Anić 2006: 96)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok netko ode.	D. Grahovac
3,5	Lora	...je pozdrav „Dobar dan!“	I. F.
3,9	Katarina	Isus.	S. S.
4	Lea	Maše.	M. B.
6	Borna	To je Isus.	M. Karin
6	Marija	Čovjek koji je pribijen na križu i koji nas je stvorio.	M. B.
6,4	Blaženka	Pa bog... Npr. to je Kratos.	M. Katalinić
6,6	Martina	Ne znam objasniti.	K. Presečki
6,11	Matija	To na vjeronauku učim.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Čovjek, visok kao nebo i pomaže nama dolje na Zemlji, stvara svjetove.	V. Knežić
7,5	Matej	To je čovjek koji je stvorio svijet.	K. Presečki
8	Marko	To je duh koji je stvorio nas.	N. D:
8,5	Andrej	Hmmm...pa...Bog znači kao... joooj... Bog znači da te on napravio.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Bog je ... Bog je Otac koji je stvorio cijeli svijet.	M. Katalinić
9	Lucija	Čovjek koji je stvorio nebo i zemlju, pribili su ga na križ.	M. B.
9	Tonka	To je naš Stvoritelj.	M. Karin
10,3	Lucija	Netko komu se mi molimo, osoba, duh.	M. Kozina
11	Katarina	Ne zna se da l' postoji il' ne postoji, to je svespolno biće.	M. B.
11	Marijana	On nas je stvorio.	M. Karin
11	Ruth	Vjerujemo u Njega, On je svet.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Bog, božanstvo.	S. S.
12	Alice	Svemogućí, najveći.	Z. Jerečić
12	Iva	Ne znamo točno što je On, ne znamo je li osoba ili...? Vjerujemo u njega.	M. Canjuga
12,5	Matea	Osoba veća od nas.	N. Dimitrijević
13	Ivo	Stvoritelj, Otac.	M. Ivanović
13,5	Ivan	Stvoritelj svega.	I. F.
14,2	Zdravko	Nadnaravna osoba koja može kontrolirati sudbine i ljudi vjeruju u Njega.	S. S.
15	Antonio	Biće koje, prema vjeri, postoji iznad ljudi i upravlja nad svijetom.	Z. Jerečić
15	Monika	Stvoritelj.	M. Ivanović
18	Ivana	Spasitelj.	M. Ivanović
20	Dejan	Stvoritelj svijeta.	I. F.
25	Davor	Bog je vrhovno biće u religiji.	J. Ravlić

bòjja ž (G mn bójā) **1.** dojam što ga na oko ostavljaju različita zračenja od kojih se sastoji svjetlost; farba, kolor [dobiti ~u, razg. pocrnjeti] **2.** boja s nijansama: **a.** imenovana [žuta, crvena, plava, zelena, smeđa, crna, bijela ~a] **b.** uspoređena [narančasta, ljubičasta ~a] **3.** smjesa koja služi za nanošenje boje ili nijanse na podlogu [vodena ~a; uljena ~a] **4.** dojam koji ljudski glas izaziva na osjetilo sluha [baršunasta ~a] **5.** svaka od četiri serija figura u igraćim kartama [srce, pik, karo, tref], u francuskim, talijanskim i tzv. mađarskim kartama (Anić 2006: 99)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3,5	Lora	Pa, bijela boja, na primjer.	I. F.
3,9	Katarina	Žuta.	S. S.
4	Lea	Crvena. Pokaže čokoladu.	M. B.
5	Leonardo	Plava boja na zidu.	J. Varga
5,6	Mia	Ono kad se boja.	V. Knežić
6	Borna	S tim se pravi crtež.	M. Karin
6	Marija	Bojom možeš bojati neke papire i tako.	M. B.
6,2	Ante	Nešto čim možeš nacrtat kaj očeš, a kad se zaprljaš moš to isprat kak očeš, ako ne znaš šta bi radio, možeš bojat, a šta možeš bojat? Pa, bilo šta. Možeš i crtati, bojati, igrati se, možeš s vodenim bojama, možeš s pastelama, možeš s drvenim bojama.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Crvena.	M. Katalinić
6,6	Martina	Kao, na primjer, bijela boja, plava boja. Boja je... s njima se može farbat, na primjer.	K. Presečki
7,5	Luka	Može biti razna. Kao, na primjer, žuta, crvena, narančasta, roza.	V. Knežić
7,5	Matej	To je neka stvar s kojom možeš obojati nešto.	K. Presečki
8	Marko	To je svašta, ali u čemu mi živimo. Krevet je crn, uvijek nešto mora biti u boji.	N. D.
8,5	Andrej	Pa boja može... čekaj... boja je što čovjek može farbat nešto i... i... kao da može biti neke boje jabuka... Ne znam.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Boja je... Ovaj, jedan... Kad je nešto rozno ili crveno, plavo ili smeđe	M. Katalinić
9	Lucija	Šarena, bojati s njima, crtati, pišem.	M. B.
9	Tonka	Kao pomagalo kad se crta.	M. Karin
10	Josip	Plavo je boja.	J. Varga
10,3	Lucija	Sklad nečega, obilje nečega, nešto raznoliko.	M. Kozina
11	Katarina	Ovisi kakva... Uljna pastela, obična pastela, flomasteri, drvene bojice, to su pastele u drvu, pastela je samo u papiru, uljne pastele su u kojima je dodano ulje.	M. B.
11	Marijana	S bojom se kreće zidovi kuće.	M. Karin
11	Ruth	Ono s čime farbamo.	D. Samardžić
11, 10	Valentina	Šarenilo.	S. S.
12	Alice	Ima ih puno, uvijek imamo neku na sebi.	Z. Jerečić
13,5	Ivan	Boja zvuka ili nečeg vizualnog, dio spektra.	I. F.
14,2	Zdravko	Općeniti izraz za žutu, crvenu, plavu...	S. S.
15	Antonio	Ono što naše oko vidi u kolorističkom obliku.	Z. Jerečić
20	Dejan	Vizualni detalj koji krase neku stvar.	I. F.
25	Davor	Boja je lom svjetlosti koji ljudsko oko percipira.	J. Ravluć

bolēst *ž* (G -esti, I -esti/-ešću) **1. pat.** poremećaj funkcija organizma, narušenost zdravlja [*akutna ~; kronična ~; zarazna ~; duševna ~*]; boljetica, boljka, *opr.* zdravlje **2.** pretjerana strast, manija [*~ čistoće; ~ reda*]
(Anić 2006: 101)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok ideš van i prehladiš se.	D. Grahovac
3,9	Katarina	Kad je neko bolestan.	S. S.
4	Lea	Da si u bolnici, kad si bolestan.	M. B.
5,6	Mia	Kad su djeca ili ljudi bolesni.	V. Knežić
6	Borna	Kad netko umire.	M. Karin
6	Marija	Dok kašlješ i imaš temperaturu.	M. B.
6,2	Ante	Kad netko gazi po vodi, a ne presvuče se i kad ostane u tome, kad onda je i dalje u vodi i ne presvuče se, onda se prehladi.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Gripa.	M. Katalinić.
6,6	Martina	Na primjer, moraš pit lijekove i kod doktora moraš ić.	K. Presečki
6,8	Paulina	Kada moraš ići kod liječnika i piti tablete.	A. Beluhan
6,11	Matija	To je kad moraš bit u krevetu i pit neki lijek.	I. Mikulčić
7,5	Matej	Bolest je kad se čovjeku nešto dogodi i kad neke bakterije uđu u njega koje nisu dobre.	K. Presečki
7,10	Karlo	Kada si bolestan, imaš virusu, ideš u bolnicu.	A. Beluhan
8,5	Andrej	Bolest može biti kad se neko prehladi ili ima jaku temperaturu.	I. Miklučić
8,8	Mateja	Kad je netko bolestan, kad su djeca bolesna pa idu doktoru.	M. Martinjak
8,11	Franjo	Za mene je bolest kad neki virus uđe u ljudsko tijelo.	M. Katalinić
9	Lucija	Bolest je opće stanje narušenosti zdravlja. To smo učili iz prirode.	M. B.
9	Tonka	Neka zaraza.	M. Karin
9	Filip	Rak na plućima.	A. Beluhan
10	Matea	Pojava kod čovjeka koju ne može izbjeći, možemo s vitaminima, ali ne jake bolesti, svi to dožive, ne bi poželio ni jedan čovjek, nažalost dešava se sve to.	V. Novaković
10,3	Ian	Kada si bolestan, ideš u bolnicu.	A. Beluhan
10,3	Lucija	Nešto što nam dođe kao nametnik, nešto što nas zahvati.	M. Kozina
11	Katarina	Bolest je kada se, na primjer, bjesnoća proširi po cijelom tijelu, ide pjena i onak, i onda umremo ako se ne izlječimo.	M. B.
11	Marijana	Kad čovjek od nečega oboli.	M. Karin
11	Martina	Kad su organi upaljeni.	M. Martinjak
11	Ruth	Kad se netko razboli.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Gripa. Kad je neko bolestan, čovjek nije zdrav.	S. S.
12	Alice	...opasne i zarazne.	Z. Jerečić
12	Iva	Stanje ljudskog organizma, potrebno se liječiti.	M. Canjuga
13	Ivo	Prehlada, dok si bolestan, dok imaš zdravstvene probleme.	M. Ivanović
14,2	Zdravko	Zarazna ili nezarazna stvar koju uzrokuju virusi i bakterije.	S. S.
15	Monika	Bolnica, nezdravo, problemi.	M. Ivanović
18	Ivana	Borba, nepoželjno stanje, zdravstveni problemi.	M. Ivanović
25	Davor	Bolest je neka promjena ili nedostatak u organizmu.	J. Ravlić

brôj *m* (G brôja, N *mn* brôjevi) **1. mat.** osnovni matematički pojam, nastao apstrahiranjem predodžbe o veličini konačnog skupa sastavljenog od pojedinačnih objekata (prebrojavanje skupa, rezultat je *prirodan broj*), odnosno karakteristikama različitih objekata kao što su duljina i ploština (mjerjenje, rezultat je općenito *realan broj*) **2.** oznaka stvari i pojmova izražena brojkom **3.** veličina odjeće ili obuće **4.** pojedini primjerak nekog izdanja (lista, novina) **5. gram. a.** vrsta riječi kojom se kazuje količina (glavni broj) ili red (redni broj) **b.** gramatička kategorija (jednina, dvojina, množina)
(Anić 2006: 117)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3,5	Lora	Za telefona.	I. F.
3,9	Katarina	Sedam.	S. S.
4,6	Ivan	Da brojiš, da si naučio jedan broj.	I. Stinić
5	Leonardo	Broj od kuće.	J. Varga
5,6	Mia	Ono što sat pokazuje.	V. Knežić
6	Borna	Broj je tri.	M. Karin
6	Marija	Brojevi su dok brojiš neke slike ili nešto.	M. K.
6,2	Ante	Jedan, tisuću, dvadeset... Kad imaš majicu i onda jedan odrasli čovjek ne može obući broj od male bebe, kad nešto ne znaš na pamet, onda zbrojiš.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Broj jedan.	M. Katalinić
6,6	Martina	Na primjer broj jedan, broj dva, broj tri i tako dalje.	K. Presečki
6,11	Matija	To kada me zove netko, prvo mora otipkati broj.	I. Mikulčić
7,5	Matej	Brojka je... Brojka se može služiti za nekoliko stvari, pa se onda može reći ta brojka.	K. Presečki
8	Marko	Znači broj od nula do bezbroj. I kad mi brojimo.	N. D.
8,5	Andrej	Broj može biti broj.	I. Mikulčić
9	Lucija	Matematika, brojevi za telefon.	M. B.
9	Tonka	Broj je devet.	M. Karin
10	Josip	Ima puno brojeva.	J. Varga
10,3	Lucija	Nešto čime možemo izbrojati, što brojimo.	M. Kozina
11	Katarina	Ovisi čega, broj je nakupina nečega, onda se sve to zbroji i onda pojedinačno.	M. B.
11	Marijana	Njima se služimo u matematici.	M. Karin
11	Ruth	Znamenka.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Glavni broj, decimali.	S. S.
12	Alice	Znamenka.	Z. Jerečić
12,5	Matea	To je beskonačno.	N. Dimitrijević
13,5	Ivan	Određivanje nekakve količine.	I. F.
14,2	Zdravko	Numerička oznaka.	S. S.
15	Antonio	Oznaka za količinu nečega.	Z. Jerečić
20	Dejan	Mjerilo nečega.	I. F.
25	Davor	Broj je količina nečega.	J. Ravlić

energija ž **1.** sposobnost da se radi ili djeluje; odrješitost, odlučnost **2.** odlika koja omogućava obavljanje rada; jakost, snaga **3.** jačina izražavanja i iskazivanja osjećaja i snage [~glumca] **4.** fiz. sposobnost kakva sustava da obavlja koristan rad [kinetička ~] **5.** iskoristiva toplota ili električna struja (Anić 2006: 292)

Dob	Ime	Odrednica	Student
4	Lea	Da si negdje.	M. B.
4,7	Matija	Ne znam to.	P. M.
6	Borna	Snaga.	M. Karin
6	Marija	Što proizvodi struja i može lampa svijetlit i gitara svirat.	M. B.
6,4	Blaženka	Kad imaš neku energiju u igri.	M. Katalinić
6,6	Martina	Energija je dok čovjek može dugo trčat.	K. Presečki
6,8	Paulina	Kada možeš nešto puno raditi.	A. Beluhan
6,11	Matija	Nemam pojma.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Sunce kada jako grije i dobije energiju. Dobijemo energiju kad jedemo.	V. Knežić
7,5	Matej	Energija je ono... recimo, ko da pojedješ nešto i onda dobiješ energiju za hodanje.	K. Presečki
7,10	Karlo	Energiju ima živo biće, ona pokreće nešto.	A. Beluhan
8,5	Andrej	Hmm... energija je kad si moćan i jak.	I. Mikulčić
8,8	Mateja	Bolest.	M. Martinjak
8,9	Krešo	Kad je netko tako jak da ga nitko ne može ni pipnut.	
8,11	Franjo	Energija.... Od Sunca je. Kada neko nešto jede, to mu daje energiju da može raditi.	M. Katalinić
9	Tonka	Snaga.	M. Karin
9	Filip	Daje ti snage da nešto radiš.	A. Beluhan
10	Matea	Moramo ju imati, a moramo ju imati u tijelu. Ako je nemamo, ne možemo živjeti. Nešto što mi iskoristavamo, sve što ide na struju, koristimo energiju vode...	V. Novaković
10,3	Ian	Kada si pun energije, onda si živahan.	A. Beluhan
10,3	Lucija	Nešto što nam daje živost.	M. Kozina
11	Katarina	Ono što nastaje kad probavljaš hranu, udišeš zrak i piješ vodu.	M. B.
11	Marijana	Potrebna je svakom živom biću.	M. Karin
11	Martina	Snaga.	M. Martinjak
11	Ruth	Snaga.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Izvor snage.	S. S.
12	Alice	Snaga koju dobivamo spavanjem.	Z. Jerečić
13,8	Maja	Snaga, moć nekog čovjeka, često puta je ona pozitivna iako može biti negativna, a to je loše. Javlja se kod djece... Kad su hiperaktivna, onda ta energija katkada prerasta u agresivnost	P. M.
14	Marko	Snaga koja pokreće.	K. Maričić
15	Antonio	Sposobnost nečega da obavi neki rad.	Z. Jerečić
25	Davor	Snaga potrebna za rad, ne može nastati ni iz čega i ne može se izgubiti.	J. Ravlić

frizèraj (frizeràj) m (G frizeràja) *reg.* frizerski salon; češljaonica
(Anić 2006: 332)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3,5	Lora	Za ošišati se i skratiti kosu.	I. F.
4	Lea	Gdje se friziraš.	M. B.
4,7	Matija	Ne znam točno šta je to.	P. M.
6	Borna	Da šišaju.	M. Karin
6	Marija	Tamo di se radi frizura.	M. B.
6,2	Ante	Pa, to je za frizuru, pa kad idu ti popravljat i šišat frizuru	M. Kozina
6,6	Martina	-ski salon, na primjer. U frizerajskom salonu se uređuje, šiša kosa, pere kosa i može se lakirat.	K. Presečki
6,11	Matija	Nemam pojma.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Čovjek koji radi u salonu.	V. Knežić
7,5	Matej	U frizeraj ideš kad ti je kosa predugačka.	K. Presečki
8	Marko	Čovjek zaledivač.	N. D.
8,5	Andrej	Oh! Pa... ha ha ha... frizeraj je kad ti radi frizerka i frizer... šišaju druge ljude.	I. Mikulčić
8,9	Krešo	Pa, to je dućan u koji se ljudi idu šišat.	P. M.
8,11	Franjo	Frizeraj je škola za frizere.	M. Katalinić
9	Lucija	Tam radi frizerka i rade se frizure.	M. B.
9	Tonka	Frizerski salon.	M. Karin
10,3	Lucija	Mjesto gdje radi frizerka.	M. Kozina
11	Katarina	Tam gdje se ljudi friziraju, frizerski salon, da, isto kao frizerski salon.	M. B.
11	Marijana	Čovjek koji šiša.	M. Karin
11	Ruth	Tamo gdje se rade frizure.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Salon u kojem se frizira i gdje rade frizerke i frizeri.	S. S.
12	Alice	Mjesto u kojem nam netko može urediti kosu.	Z. Jerečić
12,5	Matea	Mjesto gdje se rade određene frizure.	N. Dimitrijević
13,5	Ivan	Salon za pravljenje frizure.	
13,8	Maja	Mjesto gdje rade frizerke i frizeri, gdje se ljudi dodu šišat ili dodu na neku promjenu frizure.	P. M.
15	Antonio	Frizerski salon.	Z. Jerečić
20	Dejan	Mjesto u kojem radiš frizuru.	I. F.
25	Davor	Frizeraj je frizerski salon.	J. Ravlić

gláv|a ž (A glávu, N mn gláve) **1. anat. a.** dio tijela čovjeka i viših životinja koji sadrži mozak, usta i osjetilne organe **b.** gornji dio neke strukture ili organa [*~a gušterače*] **2.** taj dio tijela kao sjedište uma, razuma, pameti [*pametna ~a; šuplja ~a*] **3. a.** glavni ili prvi u čemu; vođa [*~aobitelji*] **b.** prednji dio čega; čelo [*~a stola; ~a kolone*] **4.** osoba, pojedinac [*sto kuna po ~i*] **5.** komad nekog prehrambenog proizvoda u obliku kupe ili lopte [*~a zelja; ~a šećera*] **6.** prošireni ili zadebljani krajnji dio čega [*~a čavla*] **7.** mjera visine rasta [*viši je od njega za ~u*] **8.** lice kovanice, *opr.* pismo **9.** dio knjige ili nekog teksta; poglavlje **10.** vrelo neke tekućice **11. tehn. a.** glavni dio čega **b.** elektromehanički uređaj unutar nekog pogona koji služi za čitanje (ili pisanje) po mediju [*laserska ~a*]
(Anić 2006: 352)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Nos, usta, kosa.	D. Grahovac
3,5	Lora	Crta. Ovo ti je krug i ovo ti je oko, nos i usta, izgleda kao lopta.	I. F.
4	Lea	Pokaže svoju glavu.	M. B.
6	Borna	Pamet.	M. Karin
6	Marija	Pokaže svoju glavu. Na čemu imamo usta i uši, sve imamo na glavi, bez nje nema života.	M. B.
6,2	Ante	Nešto dobro. Njome možeš mirišat, čut, smijati se... i možeš čuti keks.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Sa glavom ideš lijevo - desno.	M. Katalinić
6,6	Martina	Ima oči, ima trepavice i nosi usta i uši, i kosa je na njoj, vrat je ispod nje i glavu drži vrat. U glavi je mozak.	K. Presečki
6,11	Matija	Glava je nešto čime možemo misliti.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Gornji dio tijela.	V. Knežić
7,5	Matej	Glava je nešto što ti je vrlo potrebno za život.	K. Presečki
8,5	Andrej	Glava je... kak se zove... hmmm... ha ha ha ha... ovaj... ljudsko tijelo koje bi čovjek nešto izmislio u svom mozgu.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Jedan dio tijela.	M. Katalinić
9	Lucija	Na glavi imamo usta, nos, oči, kosu, uha, lice.	M. B.
9	Tonka	Liči na loptu.	M. Karin
10,3	Lucija	Dio ljudskog tijela.	M. Kozina
11	Marijana	Dio tijela.	M. Karin
11	Ruth	Dio tijela.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Dio tijela na kojem se nalazi većina osjetila.	S. S.
12	Alice	Dio tijela.	Z. Jerečić
12	Iva	Vrlo bitni dio ljudskog tijela, na njoj su smještena razna osjetila, lubanja u kojoj se nalazi mozak.	M. Canjuga
13	Ivo	Dio tijela.	M. Ivanović
13,5	Ivan	Dio ljudskog tijela.	I. F.
15	Antonio	Osnovni dio čovjekovog tijela na kojem se nalaze glavna osjetila.	Z. Jerečić
15	Monika	Pamet.	M. Ivanović
18	Ivana	Dio tijela, u njoj je mozak.	M. Ivanović
20	Dejan	Dio mašine.	I. F.
25	Davor	Glava je dio tijela.	J. Ravlić

knjiga ž (D L knjizi, G mn knjigā) **1. a. tisk.** više listova s tekstom ili s tekstom i slikama povezanih zajedničkim hrptom koji su namijenjeni da kao cjelina služe čitanju ili proučavanju **b. jez. knjiž.** pismo, list [-u piše] **2. meton.** učenje, učenost, znanje **3.** ono što služi posebnoj vrsti evidencije [poslovna ~a; zemljišna ~a; matična ~a evidencija o rođenima, vjenčanima i umrlima] **4.** knjiga koju je tko (vlast, katedra itd.) izdao u određenoj boji korica i koja se prema njima tako naziva (Anić 2006: 582)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok čitaš.	D. Grahovac
3,5	Lora	Čitanje.	I. F.
3,9	Katarina	Da čitamo.	S. S.
4	Lea	Gdje čitaš.	M. B.
5	Leonardo	Iz njih se učim pisati slova.	J. Varga
5,6	Mia	Čitanke.	V. Knežić
6	Borna	Čita se.	M. Karin
6	Marija	Što možeš čitat.	M. B.
6,2	Ante	Kad očeš nešto napisat za zadaću, onda napišeš.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad čitaš knjige.	M. Katalinić
6,6	Martina	U knjižnici ima puno knjiga.	K. Presečki
6,11	Matija	To kad netko čita.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Imaju puno stranica raznih boja.	V. Knežić
7,5	Matej	Knjige se mogu čitat, a i neke knjige služe da pišeš u njih.	K. Presečki
8	Marko	Knjige su da učimo i čitamo.	N. D.
8,5	Andrej	Knjiga je stvar u koju možeš pisati i čitati je.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Jedini monstrumi koje moram čitati da bi nešto naučio. A ništa skoro iz njih ne naučim!	M. Katalinić
9	Lucija	S njima se uči i piše se u njih.	M. B.
9	Tonka	Za učenje.	M. Karin
10	Josip	Služe za učenje.	J. Varga
10,3	Lucija	Nešto što čitamo.	M. Kozina
11	Katarina	Ovisi kakve knjige. Ako su romani, onda se događa o jednom događaju: kriminalističkom, ljubavnom, svakakvih može biti, to se sve skupi i dobiješ roman, uvijek su isti likovi, a knjiga je, zapravo, jedna ili mnogo priča napisane na listu papira; može olovkom, može tintom, uglavnom crnom.	M. B.
11	Marijana	Niz riječi koje su zapisane.	M. Karin
11	Ruth	Ono iz čega se čita.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Stvar sa puno stranica u kojima se opisuju događaji.	S. S.
12	Alice	Iz njih učimo.	Z. Jerečić
12	Iva	Djela raznih autora, iz njih učimo, služe za obrazovanje.	M. Canjuga
12,5	Matea	Izvor znanja.	N. Dimitrijević
13	Ivo	Služe za učenje, čitanje.	M. Ivanović
13,5	Ivan	Pisani medij.	I. F.
14,2	Zdravko	Književno djelo nekog pisca stavljeno u neku cjelinu.	S. S.
15	Antonio	Naučne stvari koje čitamo.	Z. Jerečić
15	Monika	Škola.	M. Ivanović
18	Ivana	Korice s listovima, učenje.	M. Ivanović
20	Dejan	Skup listova međusobno spojenih, koji imaju smisao.	I. F.
25	Davor	Skup riječi koje su povezane u neku cjelinu.	J. Ravlić

Ljubav ž (G -i, I -i/ju) **1.** snažan osjećaj naklonosti, strastvene privrženosti, duhovna i/ili spolna privlačnost jednog bića prema drugome [*~ na prvi pogled; nesretna ~*] **2. meton.** ljubljena osoba **3.** jaki osjećaj privrženosti što ga jedni za druge osjećaju članovi iste obitelji ili iste zajednice [*majčinska ~*] **4.** jako sklonost prema čemu [*~ prema poslu; ~ prema domovini; radim iz ~i; vene od ~i*] **5. a. rel.** osjećaj bliskosti i pripadnosti Bogu; svaka sklonost prema dobru **b. kat.** jedna od teoloških vrlina (uz vjeru i ufanje)
(Anić 2006: 707)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Pa, to sam ti rekla, dok se ljubiš.	D. Grahovac
3,5	Lora	Je kad se ljubiš.	I. F.
3,9	Katarina	Kad su ljubazni.	S. S.
4	Lea	Ljubavi.	M. B.
4,6	Ivan	Da se ljubiš.	I. Stinić
5,6	Mia	Dok se netko zaljubi i žene se.	V. Knežić
6	Borna	Dobrota.	M. Karin
6	Marija	Dok si u nekoga zaljubljen i voliš ga.	M. B.
6,4	Blaženka	Kad si se sa nekime zaljubio.	M. Katalinić
6,6	Martina	Mislim da je to Valentinovo. I godišnjica braka. I vjenčanje kad se muž i žena poljube u usta.	K. Presečki
6,11	Matija	To kad netko nekog voli.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Kad je netko zaljubljen u nekoga.	V. Knežić
7,5	Matej	Ljubav znači da nekog voliš.	K. Presečki
8	Marko	Kad ljubiš sama sebe i ostale ljude s Bogom.	N. D.
8,5	Andrej	Ljubav znači kad si zaljubljen.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Kad se dvoje ljudi voli najviše na svijetu.	M. Katalinić
9	Lucija	Kad se nekog voli.	M. B.
9	Tonka	Odnos pun ljubavi.	M. Karin
10,3	Lucija	Kada nešto prema nekom osjećamo, imamo neke osjećaje ljubavne.	M. Kozina
11	Katarina	Da se ljudi jako, jako, jako, jako, jako sviđaju jedno drugome i da se ljubakaju i ovisi da l' su muško – žensko, muško – muško, žensko – žensko.	M. B.
11	Marijana	Kad se ljudi vole.	M. Karin
11	Ruth	Kad se dvoje ljudi voli.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Kad se dvoje vole.	S. S.
12	Alice	Kad nekog volimo.	Z. Jerečić
12	Iva	Gaje se posebni osjećaji prema nekoj osobi.	M. Canjuga
12,5	Matea	Osjećaj bez kojeg ne možeš živjeti.	N. Dimitrijević
13	Ivo	Dok nekoga voliš, brak.	M. Ivanović
13,5	Ivan	Voljeti nekoga.	I. F.
14	Marko	Pa, kad nekog voliš!	K. Maričić
14,2	Zdravko	Osjećaj koji izaziva sreću i zadovoljstvo.	S. S.
15	Antonio	Osjećaj između ljudi koji nas privlači jedno drugome, zaljubljenost.	Z. Jerečić
15	Monika	Predanost, povjerenje, najvažnija.	M. Ivanović
18	Ivana	Sve, predivan osjećaj.	M. Ivanović
20	Dejan	Ljubav je osjećaj.	I. F.
25	Davor	Ljubav je odnos između dvije osobe ili između osobe i stvari.	J. Ravlić

màma ž 1. *fam.*, v. majka
(Anić 2006: 722)

mâjk|a ž (D L -jci/-i *hip.*, G *mn* -ī/-ā) 1. **a.** žena koja je rodila jedno ili više djece **b.** ona koja je rodila u odnosu na one koje je rodila; mama **c.** ženka koja je donijela na svijet u odnosu na
(Anić 2006: 716)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3,5	Lora	Kad mama čuva curice. Misli na sebe i jednogodišnju sestru.	I. F.
3,9	Katarina	Marina. Ime njezine majke.	S. S.
4	Lea	Mama svojoj curici.	M. B.
4,6	Ivan	Da voliš mamu.	I. Stinić
5	Leonardo	Mama me rodila.	J. Varga
5,6	Mia	Mama je obitelj, majka.	V. Knežić
6	Borna	Žena koja me voli i rodila me.	M. Karin
6	Marija	Koja te je rodila.	M. B.
6,2	Ante	Mama, pa, mama je isto što i tata.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad mamu imaš.	M. Katalinić
6,6	Martina	Kao, na primjer, tata. Mama rodi dijete.	K. Presečki
7,5	Luka	Mama je majka djeci, koja se za njih brine.	V. Knežić
7,5	Matej	Mama ti je jedna osoba koja je vrlo važna.	K. Presečki
8	Marko	Mama je jedan od naših roditelja.	N. D.
8,5	Andrej	Mama znači da te ona rodila.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Ona koja nas je rodila.	M. Katalinić
9	Lucija	Mama je ona koja te rodila i čuva te.	M. B.
9	Tonka	Osoba koja me rodila.	M. Karin
10	Josip	Ona koju jako volim.	J. Varga
10,3	Lucija	Netko tko nas odgaja, naša majka.	M. Kozina
11	Katarina	Ona koja te rodila.	M. B.
11	Marijana	Ona rađa i ima djecu.	M. Karin
11	Ruth	Ženska osoba.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Majka, ženski roditelj.	S. S.
12	Alice	Ona koja me je rodila, majka.	Z. Jerečić
12,5	Matea	Osoba koja je uvijek uz tebe.	N. Dimitrijević
13,5	Ivan	Ženski roditelj.	I. F.
14,2	Zdravko	Majka, ženski roditelj.	S. S.
15	Antonio	Ženski roditelj.	Z. Jerečić
20	Dejan	Ženski roditelj.	I. F.
25	Davor	Mama je ženska osoba koja me rodila.	J. Ravlić

māti ž (G māterē, D L māteri, A mātēr) majka (1)
(Anić 2006: 735)

mājk|a ž (D L -jci/-i hip., G mn -ī/-ā) **1. a.** žena koja je rodila jedno ili više djece **b.** ona koja je rodila u odnosu na one koje je rodila; mama **c.** ženka koja je donijela na svijet u odnosu na mladunčad
(Anić 2006: 716)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	To je jedan čovjek. Mislila je na susjeda Matiju.	D. Grahovac
4	Lea	Ma, ti, daj nemoj zafrkavat. Tata zove svoju mamu tako.	M. B.
6	Borna	Ići svojoj mami.	M. Karin
6	Marija	Malo skraćeno mama.	M. B.
6,2	Ante	To je na engleskom mama.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Baka.	M. Katalinić
6,6	Martina	Kao Matija. To je dečko koji sjedi s menom. A mati ne znam kaj je.	K. Presečki
6,8	Paulina	Mama.	A. Beluhan
6,11	Matija	Ne znam.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Ne znam.	V. Knežić
7,5	Matej	Ne znam.	K. Presečki
7,10	Karlo	Mama.	A. Beluhan
8,5	Andrej	Znači da je to mama.	I. Mikulčić
8,8	Mateja	Mama.	M. Martinjak
8,11	Franjo	Mati je majka, drugo ime za mamu.	M. Katalinić
9	Tonka	Moja majka.	M. Karin
9	Filip	Mama.	A. Beluhan
10,3	Ian	Mama.	A. Beluhan
10,3	Lucija	Naša majka koja brine za nas, skrbi...	M. Kozina
11	Katarina	Mama, samo s drugom riječju.	M. B.
11	Marijana	Moja mati.	M. Karin
11	Martina	Član obitelji.	M. Martinjak
11	Ruth	Nečija mama.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Skličnica od mama, drugi naziv za mamu.	S. S.
12	Alice	Mama.	Z. Jerečić
13	Ivo	Obitelj, kuharica, rodila te, odgaja te.	M. Ivanović
14,2	Zdravko	Izvedenica od mama, homonim.	S. S.
15	Antonio	Majka.	Z. Jerečić
15	Monika	Ljubav, prijateljstvo.	M. Ivanović
18	Ivana	Rodila te, brine se za tebe, pruža ti pomoć i potporu.	M. Ivanović
25	Davor	Mati je drugo ime za majku.	J. Ravlić

môrje sr (G -a) **1.** velika površina, prostor slane vode koji okružuje kontinente, dio oceana koji više ili manje zalazi u kopno [*Sredozemno ~e*] **2.** *pren.* velika količina, mnoštvo, velik broj čega; veliko prostranstvo [*-e problema*] **3.** morska voda [*napiti se ~a; ugrijati ~e*]
(Anić 2006: 776)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3,5	Lora	Kad se ideš kupati u more, to je kod tete Vere.	I. F.
3,9	Katarina	Puno vode i jež.	S. S.
4	Lea	Da se kupaš.	M. B.
5	Leonardo	Gdje se kupaš i gdje su brodovi.	J. Varga
5,6	Mia	Mjesto za plivanje, netko se utopi u njemu.	V. Knežić
6	Borna	Gdje se ljeti kupamo.	M. Karin
6	Marija	More je ono u čemu se kupaš.	M. B.
6,2	Ante	Kad se trebaš kupat onda samo udeš u more i onda dođe morski pas.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad negdje pecaš.	M. Katalinić
6,6	Martina	Na primjer, more je duboko.	K. Presečki
6,11	Matija	To u čem se ljudi kupaju.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Ljudi se kupaju.	V. Knežić
7,5	Matej	More je jedna stvar u čemu se možeš kupat.	K. Presečki
8	Marko	More je tamo gdje se kupamo. Kao u bazenu.	N. D.
8,5	Andrej	More znači kao da je more za kupanje.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Jedno veliko udubljenje u zemlji, a u tom je udubljenju sol, a tu je voda.	M. Katalinić
9	Lucija	Na moru plivaš, jako je toplo. To je voda, zapravo.	M. B.
9	Tonka	Slana voda.	M. Karin
10	Josip	More je veliko, plavo, u njemu su ribe.	J. Varga
10,3	Lucija	Raznolikost, ljepota, mnoštvo.	M. Kozina
11	Katarina	Veliki dio prostora koji u sebi ima H₂O koji je slan.	M. B.
11	Marijana	Povezuje kopna.	M. Karin
11	Ruth	Velika vodena površina.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Beskrajno prostranstvo, 79% Zemlje.	S. S.
12	Alice	U njemu se kupamo.	Z. Jerečić
12,5	Matea	Puno vode.	N. Dimitrijević
13,5	Ivan	Velika voda.	I. F.
14	Marko	Duboko, slano, vodenasto, veliko, plavo, Jadransko.	K. Maričić
14,2	Zdravko	Velika nakupina slane vode.	S. S.
15	Antonio	Vodena površina manja od oceana.	Z. Jerečić
20	Dejan	Velika nakupina vode.	I. F.
25	Davor	More je velika vodena površina, ali manja od oceana.	J. Ravlić

pjësmla ž (G mn -sāmā) **1. knjiž.** djelo manjeg opsega kojemu je temelj izražavanje u stihovima, skladno se koristi jezičnim glasovima i ritmovima te bogatstvom slika, književna tvorevina u stihovima [*lirska ~a; epska ~a*] **2. glazb.** niz riječi izgovorenih višim i nižim tonovima različita trajanja, složenih u melodijsku cjelinu; uglazbljeni tekst podijeljen na kitice [*popularne ~p*] **3.** niz skladno povezanih životinjskih glasova, najčešće glasova ptica pjevica i cvrčaka **4.** niz uhu ugodnih prirodnih ili kakvih drugih šumova **5. razg.** izvrsna stvar, odlično je [*A: Kako si? B: ~a!*]
(Anić 2006: 1038)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3,5	Lora	Pjesma je kad pjevaš. Počne pjevati: „je još tava nije nikla tamo se je stala moja štikla...“	I. F.
3,9	Katarina	Stavlja se u CD.	S. S.
4	Lea	Da ti je ona na radiju i da plešeš.	M. B.
5	Leonardo	Netko negdje pjeva.	J. Varga
5,6	Mia	Ljudi pjevaju.	V. Knežić
6	Borna	Ona nas zabavlja.	M. Karin
6	Marija	To je dok netko pjeva.	M. B.
6,2	Ante	To je kad netko pjeva, Marilyn Manson.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad pjevaš nešta.	M. Katalnić
6,6	Martina	Lalalala! Pjesma je radena od nota.	K. Presečki
6,11	Matija	Kad netko pjeva pjesmu.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Kad ljudi pjevaju.	V. Knežić
7,5	Matej	Pjesma znači da netko nešto pjeva.	K. Presečki
8	Marko	Kad netko nju pjeva pa kad je mi slušamo na radiju i mi pjevamo.	N. D.
8,5	Andrej	Može biti kao da ti je najdraža ili najgluplja.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Kada neki čovjek nešta pjeva.	M. Katalinić
9	Lucija	Kad neko izmisli pjesmu, onda se ti naučiš i onda ju pjevaš.	M. B.
9	Tonka	Izražavanje s melodijom.	M. Karin
10	Josip	Pjesma se pjeva.	J. Varga
10,3	Lucija	Nešto što pjesnik napiše, nešto složno.	M. Kozina
11	Katarina	Kad netko ispušta razne tonove koji lijepo zvuče.	M. B.
11	Marijana	Neka melodija.	M. Karin
11	Ruth	Lirska pjesma.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Tekst u ritmu.	S. S.
12	Alice	Možemo je pjevati.	Z. Jerečić
13,5	Ivan	Uglazbljeni tekst.	I. F.
15	Antonio	Napisana na listu papira, može se izvoditi uz glazbu ili samo čitanjem.	Z. Jerečić
20	Dejan	Skup smislenih riječi povezan u jednu cjelinu u kojoj su izraženi osjećaji prema nekome/nečemu.	I. F.
25	Davor	Pjesma su riječi koje se pjevaju ili riječi napisane u stihu.	J. Ravlić

posao *m* (G -sla, N *mn* -slovi/-sli *arh. reg.* /pòsla (samo u kontekstu), G pòslōvā/posālā *reg.*) **1.** rad, djelovanje na izvršenju čega [*fizički ~ao; umni ~ao*] **2.** rad kao stalno zanimanje [*~ao krojača*] **3. a.** zadatak, dužnost, obveza **b.** ono što tko radi, predmet rada [*~ao mi je da pazim na djecu*] **c.** proizvod, rezultat rada [*dobro obavljen ~ao*]

(Anić 2006: 1109)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok ideš nekamo.	D. Grahovac
3,5	Lora	Graditelj, Kaufland i Allianz. Mama radi u Kauflandu, tata u Allianzu.	I. F.
4	Lea	Da imam posao, nemrem ti sad pomoći.	M. B.
5	Leonardo	Posao je kad nešto radiš.	J. Varga
5,6	Mia	Tata zarađuje.	V. Knežić
6	Borna	Moja mama svaki dan ide na svoj posao.	M. Karin
6	Marija	Dok nešto radiš i zarađiš novce.	M. B.
6,2	Ante	To je kad netko nema posla, onda si ga napravi.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad dobiješ posao.	M. Katalinić
6,6	Martina	Tamo dobivaš plaću i moraš raditi.	K. Presečki
6,11	Matija	Da netko nešto radi.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Tata i mama imaju posao.	V. Knežić
7,5	Matej	Posao znači da... se... recimo... odeš na... Ne znam kak da to objasnim, ali znam.	K. Presečki
8	Marko	Kad dobiješ nešto za raditi pa kad napraviš jako dobro, dobiješ novaca za to.	N. D.
8,5	Andrej	Znači kad ti mama ili tata idu na posao.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Kada se neki čovjek zaposli.	M. Katalinić
9	Lucija	Kad neko negdje radi, na poslu.	M. B.
9	Tonka	Kad se nešto radi.	M. Karin
10	Josip	Ono čime se bavimo.	J. Varga
10,3	Lucija	Nešto kamo čovjek ide obavljati svoj posao.	M. Kozina
11	Katarina	Kad nešto radiš.	M. B.
11	Marijana	Kad radiš nešto.	M. Karin
11	Ruth	Radno mjesto.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Radnja zbog novca.	S. S.
12	Alice	Mjesto gdje radimo.	Z. Jerečić
12	Iva	Obaveza koju ima čovjek kad završi školu, zarađuje novac za život.	M. Canjuga
13	Ivo	Djelatnost, zanat koji radiš.	M. Ivanović
13,5	Ivan	Djelatnost.	I. F.
15	Antonio	Rad čovjeka.	Z. Jerečić
15	Monika	Zanat koji radiš da bi zaradio novce.	M. Ivanović
18	Ivana	Odgovornost, djelatnost.	M. Ivanović
20	Dejan	Raditi nešto.	I. F.
25	Davor	Rad koji obavljamo i za njega dobivamo novce.	J. Ravlić

prijatelj m (prijateljica ž) 1. blizak poznanik s kojim se u druženju njeguju poštovanje, povjerenje i ljubav [intimni ~; ~ iz djetinjstva] **2. etmol.** otac jednoga od braćnih drugova prema ocu drugoga **3.** poklonik, zaštitnik čega [društvo ~a životinja] **4.** u *fam.* ili *iron.* obraćanju riječ za pojačavanje [tako je to, moj ~u] (Anić 2006: 1189)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok si nađeš prijatelja i s njim razgovaraš.	D. Grahovac
4	Lea	Da sam ti prijatelj.	M. B.
4,6	Ivan	Znači da ste se sprijateljili.	I. Stinić
5	Leonardo	S njim se igraš.	J. Varga
5,6	Mia	Dok se netko sprijatelji, dok hoće šetat s nekim drugim.	V. Knežić
6	Borna	S kojim se svaki dan igram.	M. Karin
6	Marija	Dok se s nekim družiš i jako ti je dobar i drag.	M. B.
6,2	Ante	Nešto posebno, kad ti je dosadno možeš se s prijateljom igrati.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Pa kad se s njime upoznaš.	M. Katalinić
6,6	Martina	Prijatelj mi je ovaj, prijatelj mi je onaj.	K. Presečki
6,8	Paulina	Kada se s njim igraš, kada ga voliš.	A. Beluhan
6,11	Matija	Da je netko nekome prijatelj.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Osoba se kojom se igraš.	V. Knežić
7,5	Matej	Prijatelj znači da ti je netko prijatelj, da se s njim družiš, da u njega možeš vjerovati i da se s njim možeš igrati, a ne sad sa nekim nepoznatim.	K. Presečki
7,10	Karlo	S kim se družiš i igraš.	A. Beluhan
8,5	Andrej	Prijatelj ti može biti kao neki prijatelj koji ti može pomagati ili ti kao može pomoći na poslu.	I. Mikulčić
8,8	Mateja	To ti je čovjek kojemu govoriš sve svoje tajne.	M. Martinjak
8,11	Franjo	Kada se dva čovjeka poznaju.	M. Katalinić
9	Lucija	Kad nekoga upoznaš i onda imate puno toga zajedničkog i onda ste prijatelji.	M. B.
9	Tonka	Biti nekome podrška.	M. Karin
9	Filip	Kada si dobar s nekim, igraš se s njim i družiš.	A. Beluhan
10	Josip	Onaj s kojim sjedim u školi.	J. Varga
10	Matea	Ono što nam je najvažnije u životu jer čovjek ne može bez prijatelja, može nam pomoći u raznim trenucima, ako se čovjek ponaša jako dobro, može steći dobrog prijatelja, djeca se najlakše sprijatelje.	V. Novaković
10,3	Ian	Vrlo draga osoba s kojom se jako voliš igrati.	A. Beluhan
10,3	Lucija	Netko s kime se sprijateljujemo, netko nama blizak.	M. Kozina
11	Katarina	To je čovjek s kojim se jako puno družiš i postanete jako bliski, ali ne prebliski, znaš, da se ljube i to.	M. B.
11	Marijana	Družiti se s njim i biti mu vjeran.	M. Karin
11	Martina	Čovjek s kojim provodiš najviše vremena.	M. Martinjak
11	Ruth	Dva dobra znanca.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Osoba kojoj se povjeravaš.	S. S.
12	Alice	Osoba kojoj vjerujemo.	Z. Jerečić
12	Iva	Osoba s kojom se družiš, provodiš vrijeme s njom, povjeravaš mu svoje tajne.	M. Canjuga
13	Ivo	Osoba koja ti pomaže, društvo, slažeš se s njim.	M. Ivanović
15	Antonio	Osoba bliska nama s kojom se često družimo.	Z. Jerečić
15	Monika	Povezanost, znaš da je netko uz tebe.	M. Ivanović
18	Ivana	Utjeha, savjet, pomoć.	M. Ivanović
25	Davor	Prijatelj je osoba koja ti je bliža od ostalih.	J. Ravlić

prómet m 1. a. prenošenje, prevoženje ljudi, robe itd. pomoću prijevoznih sredstava (željeznice, brodova, autobusa, aviona itd.) **b.** kretanje, hodanje, vožnja (na ulicama, cestama); saobraćaj **2. a.** proces izmjena vrijednosti iz robnog u novčani i obratno; trgovina, trgovačke operacije [robni ~; novčani ~] **b.** količina poslova i operacija koje se čine radi ostvarenja dobitka **3.** optjecaj [novčanica u ~u]
(Anić 2006: 1229)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	A to ti je, ma, znaš.	D. Grahovac
4	Lea	Da nešto promoniraš.	M. B.
4,6	Ivan	Da ne smiješ proć, zato ti postoji semafor.	I. Stinić
5	Gabriela	Kad auti lete po cesti.	K. K.
5,6	Mia	Kad netko mora stati na cesti.	V. Knežić
6	Borna	Gdje su auti.	M. Karin
6	Marija	Dok je jako gužva na cesti.	M. B.
6,2	Ante	Kad imaš neki znak, a na njemu piše... STOP, a onda ti staneš, a kad drugi auti prođu, onda ti kreneš.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad bude gužva.	M. Katalinić
6,6	Martina	Kakav je to promet? Ajmo! Brže, brže! Gužva je!	K. Presečki
6,8	Paulina	Gdje ima puno auta.	A. Beluhan
7,5	Luka	Puna cesta auta.	V. Knežić
7,5	Matej	Promet je tamo gdje se auti kreću, i kamioni.	K. Presečki
7,10	Karlo	Puno auta.	A. Beluhan
8,5	Andrej	Znači kao da je policajac na sred ceste, vozači iznad, a policajac može pokazivati stop.	I. Mikulčić
8,8	Mateja	Ono što moraju ljudi, vozači, paziti kako se voziju; pažnja vozača.	M. Martinjak
9	Lucija	Kad se neko vozi autom, onda mora poštivati neke znakove, onda je u prometu.	M. B.
9	Tonka	Često je gužva u prometu.	M. Karin
9	Filip	Kolona auta, ali može biti i smanjen promet.	A. Beluhan
10,3	Ian	Puno auta i kamiona.	A. Beluhan
10,3	Lucija	Skup pun vozila na cesti.	M. Kozina
11	Ivan Filip	Kao ceste po kojima voze automobili, brže se dode nego pješke, puno pravila.	K. K.
11	Katarina	Kad netko zaustavlja aute, preusmjerava ih, naplaćuje kazne, puno se auta voze po cesti i mnogo ljudi kažu: „Puno prometa.“	M. B.
11	Marijana	Pravila za vozače.	M. Karin
11	Martina	Skupina automobila.	M. Martinjak
11	Ruth	Skupina više vozila.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Mjesto gdje su razna prevozna sredstva.	S. S.
12	Alice	Ne znam objasniti.	Z. Jerečić
12	Iva	Čine ga prometna sredstva, prometnice, prometnici.	M. Canjuga
12	Lucija	Na ulici kad juri puno automobila, gužva, autobusi.	A. M. V.
13	Ivo	Prometni policajac, tržišni promet, auti, bicikli i druga vozna sredstva sudjeluju u prometu.	M. Ivanović
15	Antonio	Sveukupnost onoga čime se krećemo.	Z. Jerečić
15	Monika	Nesreća, prometna sredstva i pješaci, prometni znakovi.	M. Ivanović
18	Ivana	Žurba, gužva, prometna sredstva, tržišni promet.	M. Ivanović
25	Davor	Ukupnost kretanja prometnih sredstava i ljudi.	J. Ravlić

sná|ga ž (D L snázi, G mn -ā) **1.** opće dobro stanje koje daju punu mogućnost obavljanja fizičkog i duševnog rada; jačina [*biti u (najboljoj, punoj) ~zi biti zdrav i jak, biti u dobroj kondiciji*], *opr.* slabost **2.** *pren. a. pol. razg.* frakcija [*imati destabilizirajuće ~ge*] **b.** čimbenik sile [*policijske ~ge; ~ge otpora*] **3.** *fiz.* brzina prijenosa energije, jedinica W (vat, omjer energije i vremena) [*maksimalna ~ga*] (Anić 2006: 1440)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok nešto smišljaš.	D. Grahovac
3,5	Lora	Snaga je kad si jak.	I. F.
4	Lea	Pokaže mišiće.	M. B.
5,6	Mia	Imaš snage za nešto jako podići.	V. Knežić
6	Borna	Kad je čovjek velik.	M. Karin
6	Marija	Dok si snažan i jak.	M. B.
6,2	Ante	Kad je netko jak.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad si jak.	M. Katalinić
6,6	Martina	Ja sam jak!	K. Presečki
6,11	Matija	Da je netko snažan.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Kada je netko snažan.	V. Knežić
7,5	Matej	Snaga znači da možeš hodat, ne da se umoriš pa da nemaš snage.	K. Presečki
8	Marko	Kad je netko hrabar i kad ima srca – srčan.	N. D.
8,5	Andrej	Snaga je kao, ovaj... Hmmm... snaga. Zaboravio sam.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Kad je neko jak.	M. Katalinić
9	Lucija	Kad je neko, na primjer, jak i jako je snažan.	M. B.
9	Tonka	Jakost.	M. Karin
10,3	Lucija	Neka jačina.	M. Kozina
11	Katarina	Da imaš jako velike mišiće, a može biti i umna snaga, da imaš veliki mozak.	M. B.
11	Marijana	Jačina nečega.	M. Karin
11	Ruth	Kada je netko jak.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Prirodna sila.	S. S.
12	Alice	Kad smo jaki.	Z. Jerečić
12	Iva	Nekakva moć, fizička snaga, može biti i snažno psihičko stanje.	M. Canjuga
12,5	Matea	Kad netko može dići teret veći od ostalih.	N. Dimitrijević
13	Ivo	Jačina.	M. Ivanović
13,5	Ivan	Izdržavanje nečega.	I. F.
15	Antonio	Sposobnost tijela da obavi rad.	Z. Jerečić
15	Monika	Moć.	M. Ivanović
18	Ivana	Moć.	M. Ivanović
20	Dejan	Količina energije u jedinici vremena.	I. F.
25	Davor	Snaga je energija koje je potrebna da bi obavljali određene poslove.	J. Ravlić

sr̄ce *sr* (G mn s̄cā) **1.** *anat.* mišićni šuplji organ koji se nalazi u prsima i koje je glavni organ u optoku krvi **2.** (+ *potenc.*) *razg.* unutarnji dio stvari ili biljke koji se izdvaja po svrsi, mekoći itd. [*~e olovke; ~e lubenice; ~e bazge*]; sr̄čika, sredina, sr̄ž **3.** *pren.* draga osoba [*~e moje; ona je veliko ~e*] **4.** *pren.* dio koji se smatra bitnim po izrazitim svojstvima; kraj neke zemlje, regije itd. koji se smatra tipičnim za razliku od graničnih područja, područja s pograničnim stanovništvom i sl. [*~e Europe*] **5.** (G mn s̄cā/s̄rdācā) stiliziran lik koji predočuje srce čovjeka i simbolizira ljubav (Anić 2006: 1462)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok se ljubiš.	D. Grahovac
3,5	Lora	Crta srce. S njim se voli, za ljubljenje mame i tate.	I. F.
4	Lea	Pokaže.	M. B.
5,6	Mia	Koji nemaju srca ubijaju.	V. Knežić
6	Borna	Koje lupa u nama.	M. Karin
6	Marija	Srce je u čemu ima najviše krvi i vodi krv u sve dijelove tijela.	M. B.
6,2	Ante	Pa, to je u nama.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad te neko voli.	M. Katalinić
6,6	Martina	Srce je crveno.	K. Presečki
6,11	Matija	Srce je u nama.	I. Mikulčić
7,5	Luka	U sredini tijela i pomoću njega mi živimo.	V. Knežić
7,5	Matej	Srce je nešto najvažnije u tijelu.	K. Presečki
8	Marko	Dio našeg unutrašnjeg tijela.	N. D.
8,5	Andrej	Srce je tijelo koje ti kuca u plućima. Pokazuje na sebi.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Jedan dio tijela.	M. Katalinić
9	Lucija	To je crveno i to imamo u tijelu.	M. B.
9	Tonka	Ono u nama što kuca.	M. Karin
10,3	Lucija	Dio tijela, dio našeg krvotoka.	M. Kozina
11	Katarina	Šuplji mišić u kojem je krv.	M. B.
11	Marijana	Glavni organ.	M. Karin
11	Ruth	Organ koji služi za ispravan rad mozga i ostalih organa.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Ljudski organ.	S. S.
12	Alice	Organ.	Z. Jerečić
12	Iva	Ljudski organ, ima najvažniju funkciju, na neki način predstavlja ljubav.	M. Canjuga
12,5	Matea	Organ bez kojeg ne možemo živjeti.	N. Dimitrijević
13	Ivo	Organ, ljubav.	M. Ivanović
13,5	Ivan	Organ bez kojeg ne možemo živjeti.	I. F.
15	Antonio	Organ živih bića koji je neophodan za život, pumpa.	Z. Jerečić
15	Monika	Ljubav, crveno.	M. Ivanović
18	Ivana	Pokretač, organ, vezano uz osjećaj ljubavi.	M. Ivanović
20	Dejan	Mišić koji pumpa krv.	I. F.
25	Davor	Mišić koji pumpa krv po tijelu.	J. Ravlić

srčća ž 1. psih. stanje potpuna zadovoljstva i smirenosti zasnovano na unutarnjem, duševnom miru i skladu u odnosima prema vanjskom svijetu **2.** ukupnost okolnosti ili okolnost koja čemu pogoduje [*dobra ~a; loša ~a; imati ~e; neka vam je sa ~om*] **3.** sretan slučaj [*ima ~e*] (Anić 2006: 1463)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok se kupaš i kosu pereš.	D. Grahovac
4	Lea	Da smo veseli.	M. B.
5	Gabriela	Kad nekog vidiš koga dugo nisi vidio.	K. K.
5,6	Mia	Dok je netko jako sretan.	V. Knežić
6	Borna	Kad smo sretni zbog nečega.	M. Karin
6	Marija	Dok imaš sreće i dok ti se ispuni neka želja.	M. B.
6,4	Blaženka	Kad si sretan.	M. Katalinić
6,6	Martina	Sreća je kao ona pjesma: „Večeras je naša fešta, večeras se vino pije.“ To je sreća.	K. Presečki
6,8	Paulina	Kada pobijediš; kada dobiješ novac.	A. Beluhan
6,11	Matija	Znači da netko ima sreće.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Sreća je kada netko ima svoju sreću, da radi što god hoće.	V. Knežić
7,5	Matej	Sreća je nešto kad si sretan, kad nisi tužan. Kad dobiš šesticu na Bingu!	K. Presečki
7,10	Karlo	Kada ti se želja ostvari, onda si sretan.	A. Beluhan
8,5	Andrej	Sreća znači kao da ovaj... kao da sreća znači kad dijete kaže: „Sreća da mi je mama došla.“	I. Mikulčić
8,8	Mateja	Kad je netko veseo.	M. Martinjak
8,11	Franjo	Kad je neko sretan.	M. Katalinić
9	Lucija	Kad, na primjer, neko ide raditi, i to može biti teško i ima sreće i to napravi.	M. B.
9	Tonka	Radost.	M. Karin
9	Filip	Kada si sretan i zaljubljen.	A. Beluhan
10,3	Ian	Kada je netko jako sretan.	A. Beluhan
10,3	Lucija	Kada se netko veseli, kada je radostan.	M. Kozina
11	Ivan Filip	Pobijediti u tekmi, naslov prvaka, pet iz neočekivanog.	K. K.
11	Katarina	Kad ti uvijek neke dobro ispadne.	M. B.
11	Marijana	Kad se zbog nečeg veselimo.	M. Karin
11	Martina	Kad je netko veseo.	M. Martinjak
11	Ruth	Kada se je nešto lijepo dogodilo.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Kad ti u životu ne treba više ništa drugo.	S. S.
12	Alice	Kad nam se nešto lijepo dogodi.	Z. Jerečić
12	Iva	Osjećaj kojim izražavamo zadovoljstvo, djeca su sretna kad dobe poklone, sretni smo kad smo zdravi i imamo prijatelje.	M. Canjuga
12	Lucija	Biti sretan, kad nam je nešto izvanredno, kad se nečemu veselimo.	A. M. V.
13	Ivo	Dok dobiješ na kladionici, dok potpišeš za Barcelonu, dok sve prepíšeš, a učitelj ništa ne shvati.	M. Ivanović
15	Antonio	Biti zadovoljan životom.	Z. Jerečić
15	Monika	Ostvarenje želja i ciljeva, smijeh.	M. Ivanović
18	Ivana	Ispunjenje, radost, zadovoljstvo.	M. Ivanović
25	Davor	Sreća je stanje euforije i zadovoljstva.	J. Ravlić

stáblo sr (G mn stabálā) **1. bot.** nadzemni dio drveta od korijena do grana; deblo **2. bot.** drvo s granama **3. lingv.** granaljka
(Anić 2006: 1467)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok se penješ.	D. Grahovac
4	Lea	Drvo ti je na grani.	M. B.
6	Borna	Raste u šumi i veliko je.	M. Karin
6	Marija	Stablo je na čemu raste lišće.	M. B.
6,2	Ante	Drvo.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad stablo ima rupu.	M. Katalinić
6,6	Martina	Kao, na primjer, drvo, od stabla se radi drvo.	K. Presečki
6,8	Paulina	Drvo.	A. Beluhan
6,11	Matija	Drvo.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Stablo je plod koji ima smeđe i zelene boje, ima lišće i koru.	V. Knežić
7,5	Matej	Stablo je jedno drvo, a gore se stvara kisik od lišća.	K. Presečki
7,10	Karlo	Ima jabuke, drvo koje ima grane i lišće.	A. Beluhan
8,5	Andrej	Stablo je, kak se zove, biljka koja je najveća koja postoji.	I. Mikulčić
8,8	Mateja	Drvo, bor.	M. Martinjak
8,11	Franjo	To je jedna stara biljka.	M. Katalinić
9	Lucija	Na tome visi list i smeđi je.	M. B.
9	Tonka	Raste iz zemlje.	M. Karin
9	Filip	Ima grane i lišće, na njega se može useliti vjeverica.	A. Beluhan
10	Matea	Stablo je živo biće, prirodno, jedan dio drveta; možemo imati obiteljsko stablo, ima svaka veća biljka.	V. Novaković
10,3	Ian	Drvo, daje kisik.	A. Beluhan
10,3	Lucija	Nešto što daje zrak.	M. Kozina
11	Katarina	Isto što i drvo.	M. B.
11	Marijana	Velika biljka.	M. Karin
11	Martina	Korijen, držač grana.	M. Martinjak
11	Ruth	Drvo.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Drvo.	S. S.
12	Alice	Raste iz zemlje.	Z. Jerečić
12	Iva	Biljka koja se sadi najčešće u voćnjacima, parkovima za uljepšavanje okoliša, služi kao dom raznim pticama.	M. Canjuga
13	Ivo	Biljka, smeđe, ima izbočine i udubine, krošnjju.	M. Ivanović
15	Antonio	Biljka.	Z. Jerečić
15	Monika	Obiteljsko stablo.	M. Ivanović
18	Ivana	Dio drveta, život.	M. Ivanović
25	Davor	Stablo je drvo.	J. Ravlić

tàta *m* (V *tàta*, G *mn tâtā*) *fam. hip.* od otac
(Anić 2006: 1574)

òtac *m* (G *òca*, N *mn òcevi/òci ekspr.*, G *òčēvā/otácā*, D L *òčevima/òcima jez. knjiž. ekspr.*) roditelj muškog
spola
(Anić 2006: 968)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok si sretna.	D. Grahovac
3,5	Lora	Tata je kad se čuva.	I. F.
4	Lea	Tata, da curica zove tatu.	M. B.
4,6	Ivan	Znači da voliš tatu.	I. Stinić
5,6	Mia	Čovjek i roditelj, tate su jako veliki.	V. Knežić
6	Borna	Moj tata je doktor.	M. Karin
6	Marija	Tata je muž od tvoje mame i on ti je jako dobar.	M. B.
6,4	Blaženka	Kad imaš svoga tatu.	M. Katalinić
6,6	Martina	Tata je isto ko mama, samo nije rodio dijete.	K. Presečki
6,11	Matija	Znači roditelj.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Najstariji u obitelji i ima posao i nema ga jako dugo doma.	V. Knežić
7,5	Matej	Tata je jedan čovjek koji ti je isto važan u obitelji, ko mama.	K. Presečki
8	Marko	Jedan od naših roditelja.	N. D.
8,5	Andrej	Pa, tata ti je onaj koji te odgaja.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Tata je jedan od naših roditelja.	M. Katalinić
9	Lucija	On je isto neki čovjek koji tebe doma čuva i pazi.	M. B.
9	Tonka	Moj otac.	M. Karin
10,3	Lucija	Naš otac, skrbnik.	M. Kozina
11	Katarina	Tata je onaj koji se jako brine za ocjene.	M. B.
11	Marijana	Moj otac, koji je pomogao mami da me stvori.	M. Karin
11	Ruth	Muška osoba.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Muški roditelj.	S. S.
12	Alice	Najbolji prijatelj.	Z. Jerečić
12	Iva	Roditelj, osoba koja o nama brine, želi nam dobro.	M. Canjuga
12,5	Matea	Osoba koja je uvijek uz tebe.	N. Dimitrijević
13	Ivo	Obitelj, daje novac za patike.	M. Ivanović
13,5	Ivan	Sinov predak, muški roditelj.	I. F.
15	Antonio	Muški prijatelj.	Z. Jerečić
15	Monika	Zaštita.	M. Ivanović
18	Ivana	Roditelj, brine se za tebe.	M. Ivanović
20	Dejan	Jedan od roditelja.	I. F.
25	Davor	Tata je muški roditelj.	J. Ravlić

trenút|ak *m* (G -tka, N *mn* -úci, G *trènūtākā*) **1.** v. **tren** **2.** vrijeme kraćeg trajanja [*u pravi ~ak; za koji ~ak; uovom ~ku*]; moment, čas
(Anić 2006: 1617)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok govoriš i tražiš si nešto. Misli na kutak u kojem drži igračke.	D. Grahovac
5	Leonardo	Netko se razgovara na telefon i kaže: "Samo trenutak."	J. Varga
5,6	Mia	Netko pričekava vani u hodniku ili predsoblju.	V. Knežić
6	Borna	Kad staneš na trenutak.	M. Karin
6	Marija	U trenutku zapališ cigaretu.	M. B.
6,2	Ante	To je upravo ovo kad ja govorim, samo jedan.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Samo mi dajte trenutak.	M. Katalinić
6,6	Martina	Samo trenutak! Da prozovem sve!	K. Presečki
6,8	Paulina	Na primjer, trenutak kada trebam ići u školu.	A. Beluhan
6,11	Matija	Samo trenutak.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Kad netko ode na trenutak.	V. Knežić
7,5	Matej	Trenutak znači da nije cijelo vrijeme, nego je malo... trenutak.	K. Presečki
7,10	Karlo	Pričekavaš nekoga na trenutak (malo vremena).	A. Beluhan
8,5	Andrej	Trenutak? Pa to ne znam baš.	I. Mikulčić
8,8	Mateja	Vrijeme.	M. Martinjak
9	Lucija	Kad, na primjer, nešto radiš, onda ti trenutak baš ostane u sjećanju.	M. B.
9	Tonka	Moment.	M. Karin
9	Filip	Trenutak kada se nešto dogodi.	A. Beluhan
10	Josip	Netko se s nekim vidio na trenutak.	J. Varga
10	Matea	Dio vremena koji mi iskoristimo za nešto.	V. Novaković
10,3	Ian	Malo vremena.	A. Beluhan
10,3	Lucija	U jednom trenutku, kada se zbilo nešto, neki detalj, nešto se pomaknulo.	M. Kozina
11	Katarina	Poput sekunde, malo duže, barem ja tako mislim.	M. B.
11	Marijana	Jedan sekunda, evo, samo trenutak.	M. Karin
11	Ruth	Čas, časak.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Čas u kojem se nešto dogodi.	S. S.
12	Alice	Za pažnju.	Z. Jerečić
12	Iva	Čas, može se dogoditi upravo sada ili za par minuta ili sati.	M. Canjuga
13	Ivo	Vrijeme, čas.	M. Ivanović
15	Antonio	Kratki dio vremena.	Z. Jerečić
15	Monika	Tren, brzo prođe.	M. Ivanović
18	Ivana	Tren, nešto kratko.	M. Ivanović
25	Davor	Trenutak je mali dio vremena.	J. Ravlić

vrâg *m* (**vrâžica** *ž*) (*V* vrâže, *N mn* vrâgovi/vrâži) **1.** *rel .mit.* simbolično biće kao oličenje zla; đavao, sotona, pali anđeo, napasnik **2.** *zast. knjiš.* neprijatelj **3.** *razg.* nestašno, nemirno dijete, nemirna osoba, vragolan [*ne da mu ~ mira* uvijek nešto poduzima, kopka] **4.** (u raznim kontekstima), *v.* đavao (Anić 2006: 1755)

đāv|ao (**đāvō**) *m* (*G* dāvla/dāvola, *N mn* dāvli/dāvoli, *G* dāvālā/dāvōlā) **1.** *razg.* biće koje utjelovljuje zlo, pali anđeo; vrag, demon **2.** zlo, opakost **3. a.** zla i opaka osoba [*~ao u ljudskoj spodobi* vrlo zla osoba] **b.** vragolan **4.** (đavola) u raznim kontekstima u službi čestice bez svog značenja (često uz crni kad se izriče nevjerica u što, pomanjkanje želje da se što prihvati i odricanje onoga što je prethodno rečeno ili negiranje [*A: Čovjek se nastavlja u svojem potomstvu B: (Crni) ~ao se nastavlja; A: On je dobar stručnjak i mnogo zna B: (Crnog) ~la on zna; ~ola!*, *uzv.* nije, ništa od toga (neće biti), nemoguće] (Anić 2006: 276)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Vrag je krampus.	D. Grahovac
4	Lea	Duh, mrak, zloća.	M. B.
4,6	Ivan	Ima veliku grablju, velike rogove i onak velike crvene ruke, noge i guzu.	I. Stinić
5,6	Mia	Vrag je zločest.	V. Knežić
6	Borna	On je zločest.	M. Karin
6	Marija	Vrag je zločesti čovjek.	M. B.
6,2	Ante	To je nešto jako zločesto.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Kad je vrag u snovima.	M. Katalinić
6,6	Martina	Vrag je zločest i protiv Boga. Zašto me to uopće pitaš?	K. Presečki
6,8	Paulina	Kada si zločest.	A. Beluhan
7,5	Luka	Ima rogove, crven je i zelen i ima grdi nos i zeza nas ljude.	V. Knežić
7,5	Matej	Vrag je jedan Božji... bio je prijatelj pa mu je postao neprijatelj.	K. Presečki
7,10	Karlo	Kada si zločest, kada umreš, ako nisi bio dobar, ideš kod njega u pakao.	A. Beluhan
8	Marko	To je jedan jako, jako zloban čovjek kojeg nitko nikad nije vidio tako zločestoga.	N. D.
8,5	Andrej	To je čudovište koje je bilo u paklu.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Vrag je kada nismo dobri pa kada umremo, budemo u paklu.	M. Katalinić
9	Lucija	Na primjer, za maškare se neko može obući u vruga i onda na cesti plaši ljude; on zapravo ne postoji, ali neka mala djeca ga se boje i onda im roditelji kažu, da ak ne budu dobri, da bu ih došel prestrašiti vrag.	M. B.
9	Tonka	On je prijatelj od đavla.	M. Karin
9	Filip	Zločest, živi u paklu.	A. Beluhan
10	Matea	To je jedan dio nas, zlo koje ne smijemo slijediti, ako ga slijedimo gadno nam se piše,; zlo biće, ne, to nije biće.	V. Novaković
10,3	Ian	Zao, želi da svi ljudi na svijetu budu zli, izmislio je zlo.	A. Beluhan
10,3	Lucija	Netko zločest, usporediti s nekim tko je zločest, sa nekim iz pakla.	M. Kozina
11	Katarina	Tak mene mama zove, i glumila sam krampusa u školi, to je jedno zločesto biće koje muči druge ljude, pa oni postanu vragovi jer su bili zločesti.	M. B.
11	Marijana	Neprijatelj Boga, navodi nas na zlo.	M. Karin
11	Ruth	Ružno stvorenje.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Mit o kom su se plašili ljudi.	S. S.
12	Alice	Kada si "vražji".	Z. Jerečić
12	Iva	Predstavlja zlo, vjeruje se da on sputava ljude da vjeruju u Boga i Crkvu.	M. Canjuga
12	Lucija	Zlo biće, simbolizira crveno, krv, živi u paklu, netko tko je protiv Boga.	A. M. V.
12,5	Matea	Mržnja.	N. Dimitrijević
13	Ivo	Crveni tip, ima vile u rukama, zlo.	M. Ivanović
15	Antonio	Podzemno biće koje, prema vjеровanjima, živi u paklu i donosi zlo.	Z. Jerečić

15	Monika	Predstavlja zlo, pakao.	M. Ivanović
18	Ivana	Đavao, zlo, pakao.	M. Ivanović
25	Davor	Vrag je apstraktno negativno biće u religiji, opozicija Bogu u religiji.	J. Ravlić

vrát|a sr. pl. *tantum* (G -ā) **1.** otvor u zidu, na ogradi i sl. kroz koji se izlazi ili ulazi [*ova/ta ~a; dvokrilna ~a; jednokrilna ~a; višekrilna ~a*] **2.** prolaz između strmih stijena u planinskom kraju, na rijeci, na moru **3.** *sport* dio prostora omeđen vratnicama i prečkom; gol
(Anić 2006: 1757)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Dok zalupiš s vratima.	D. Grahovac
3,5	Lora	Kad prolaziš nekud.	I. F.
4	Lea	Da otvoriš vrata.	M. B.
6	Borna	Vrata su na kući.	M. Karin
6	Marija	Vrata je da otvoriš vrata, da možeš izaći iz sobe.	M. B.
6,2	Ante	Za ulaznje u kuću.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Vrata su na kući.	M. Katalinić
6,6	Martina	Vrata mogu bit ko prozori, samo su veća.	K. Presečki
6,11	Matiija	To kad netko želi ući u sobu, mora otvorit vrata.	I. Mikulčić
7,5	Luka	Kad netko ide u kuću otvori vrata.	V. Knežić
7,5	Matej	Vrata su jedna stvar koja nekome onemogućuju da uđe kad se zaključaju, osim ak provališ.	K. Presečki
8	Marko	Znači prolaz u zidu da imamo kuda proći.	N. D.
8,5	Andrej	Mogu biti kao da su zaključana ili otvorena.	I. Mikulčić
8,11	Franjo	Vrata su jedna drvena ploča kroz koju ulazimo.	M. Katalinić
9	Lucija	Kroz njih, na primjer, ulazimo u neku sobu ili kroz vrata ulazimo u neku kuću ili zgradu ili školu.	M. B.
9	Tonka	Vrata trebamo otvoriti da uđemo u neku sobu.	M. Karin
10,3	Lucija	Nešto što otvaramo da bi mogli ući u drugu prostoriju.	M. Kozina
11	Katarina	Sprava kroz koja ulazimo u kuću i dugo nisu postojala dok ih nisu izmislili Kinezi i ako škripe, treba ih onda podmazati.	M. B.
11	Marijana	Kroz njih prolazimo.	M. Karin
11	Ruth	Služe za ulaz i izlaz.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Pomažu za ulazak u kuću ili sobu.	S. S.
12	Alice	Otvaramo ih.	Z. Jerečić
12	Iva	Ulaz u neku prostoriju.	M. Canjuga
13	Ivo	Prolaz.	M. Ivanović
13,5	Ivan	Pregrada među prostorijama.	I. F.
15	Antonio	Dio kuće kroz koji se ulazi.	Z. Jerečić
15	Monika	Ulazak, izlazak.	M. Ivanović
18	Ivana	Služe za prolaz.	M. Ivanović
20	Dejan	Dio koji služi kod ulaska/izlaska u prostoriju ili auto.	I. F.
25	Davor	Prostor u zidu kroz koji se prolazi.	J. Ravlić

znâk *m* (N *mn* znâci/znâkovi) **1.** *lingv.* jezična činjenica u kojoj su sjedinjeni zvuk i značenje ili označitelj i označeno **2.** konvencionalna kretnja mišićem lica, rukom ili glavom, jedinica neverbalnog jezika koja pokazuje ono što se želi ili misli; mig, signal [*dati* ~] **3. a.** (čega) oznaka, obilježje, crta, odlika **b.** simbol koji preneseno nešto predstavlja [*prirodni* ~; *konvencionalni (dogovoreni)* ~; *manifestativni* ~] **4. a.** događaj, zbivanje po kojem se može pretpostaviti da bi nešto moglo biti ili se dogoditi; predznak, znamenje, simptom **b.** ono po čemu bi se moglo naslutiti da nešto postoji, da je prisutno; trag **c.** simbol odabran da što znači (u pravopisu itd.) **5.** značka **6.** svaki predmet koji služi za obilježavanje čega [*postaviti* ~] (Anić 2006: 1844)

Dob	Ime	Odrednica	Student
3	Adela	Za auto.	D. Grahovac
4	Lea	Da nemreš iti.	M. B.
5	Leonardo	Ono što je na cesti.	J. Varga
5,6	Mia	Znak ljubavi.	V. Knežić
6	Borna	Znak od nečega.	M. Karin
6	Marija	Znak je da znaš koji si koji.	M. B.
6,2	Ante	To je prometni znak.	M. Kozina
6,4	Blaženka	Oprez.	M. Katalinić
6,6	Martina	Znak STOP znači da moraš stat.	K. Presečki
6,8	Paulina	Kada policajac pokaže STOP.	A. Beluhan
6,11	Matija	Znam samo jedan, najopasniji, gdje stoji crveno i mrtvačka glava.	I. Mikulčić
7,5	Matej	Znak je jedan ko štap, gore je nešto nacrtano da te na nešto upozori.	K. Presečki
7,10	Karlo	Znak nas upozorava na oprez (znakovi na cesti).	A. Beluhan
8,5	Andrej	Može biti kao da te nešto upozorava.	I. Mikulčić
8,8	Mateja	Kad obavještava aute i vozače.	M. Martinjak
8,11	Franjo	Znak je kada neko nešto pokazuje.	M. Katalinić
9	Lucija	Na primjer, kad nešto u prometu piše da se mora voziti samo trideset i to piše na znaku ili da je škola i da uspori.	M. B.
9	Tonka	To je neki signal.	M. Karin
9	Filip	Na primjer, STOP – moraš stati.	A. Beluhan
10	Josip	Znak je na cesti.	J. Varga
10	Matea	Sa znakom se gluhojemi, na primjer, koriste znakovima, možemo ga izreći u riječi, može biti u prometu, kod tvornica, zabranjeno pušenje, i mogu se koristiti u svim situacijama.	V. Novaković
10,3	Ian	Označuje kada da staneš (STOP).	A. Beluhan
10,3	Lucija	Nešto što stoji na kraju ulice, na kraju crtovlja, bilježnice.	M. Kozina
11	Katarina	Neka slika koja nam pokazuje kamo trebamo ići i što trebamo raditi.	M. B.
11	Marijana	Pokazivač nečega.	M. Karin
11	Martina	Slikovno upozorenje.	M. Martinjak
11	Ruth	Simbol.	D. Samardžić
11,10	Valentina	Uputstvo za pravi smjer.	S. S.
12	Alice	Znak da budeš bolji, na primjer.	Z. Jerečić
12	Iva	Upućuje nas na nešto u prometu, prometni znakovi.	M. Canjuga
13	Ivo	Crvena tabla.	M. Ivanović
15	Antonio	Signal za nešto, nešto što nas upućuje na nešto.	Z. Jerečić
15	Monika	Prometni znak, pomoć.	M. Ivanović
18	Ivana	Informacija, upućuje na nešto.	M. Ivanović
25	Davor	Znak je simbol nečega ili nekoga; oznaka.	J. Ravlić